

ELOFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-szeresben petít sor egyszer 20 fillér,
számadás következésnél 16 fillér.

Ryáttér petít sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 857.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, július 9.

Mai számunk főbb közleményei:

- Az ellenzék felvonulása.
- A városi kölcsonók konverziója.
- Megdézsmált hagyaték.
- Hogy kell puskázni?
- „Itt gyomrok karban tartatnak.”
- A király köszönete a „Trieste” megmentőinek.
- A fogoly Janek.
- Anarchisták Budapesten.
- Simay Isván halála.
- Románok a kormány mellett.
- Aradi orvosok a Munkásbiztosító Pénztár ellen.
- Tarkaságok.

A fölirat.

Arad, július 8.

Ma kezdődött a felirati vita. Meglepőt, ujat nem vártunk, ismerjük már mindazon észrevételeket, melyekkel az ellenzéki pártok ebben a vitában megjelennek.

A Kossuth-párt az állami közigazgatás miatt készül haragra, háborúra. A Justh-párt a választójog miatt nem fogadja el a fölirati javaslatot és a készfizetések felvételét is kevés vívmánynak tartja, hiszen ez a párt az önálló bank álláspontját foglalja el. A nemzetiségi képviselők is a választójogot követelik és ebben a kérdésben ők ugylátszik a Justh-párttal vannak egy véleményen.

Ezek az ellenzéki álláspontok nem sokáig ostromolhatják a felirati javaslatot, mert könnyen kimerülnek a vitában, hiszen éppen ezek ama kérdések, melyek a most lefolyt öt esztendő

alatt a legteljesebb módon leszűrődtek a nemzet lelkében, ezekről a kérdésekről már igazán még a sarki hordár is tiszta és világos véleményt tud magának alkotni.

A közigazgatás reformját mindenki akarja. A Khuen gróf kormánya ellenben nem akarja a közigazgatást államosítani, sőt egyenesen, nyíltan kimondja, hogy az autonómiát óhajtja szélesíteni, izmosítani. E mellett bizonyos, hogy a közigazgatási tisztviselőknek hat évről hat évre való választását jövőre megtérni nem fogja, hanem a tisztviselőket egyszer és mindenkorra szándékozik megválasztatni, — a városok rendőrségeit pedig államosítani óhajtja.

A közigazgatási reformnak ezeket az intencióit megtámadni hiábavaló erőlködés lesz, mert nincs az országban komolyan gondolkozó politikus, aki nem ugyanezen elvek szerint óhajtana a kérdést megoldani. Kossuth, vagy Justh, ha kormányra jut és ha súlyt helyez arra, hogy az ország közigazgatása jó legyen, ugyanezeket az elveket lenne kénytelen elfogadni.

A készfizetések felvételéről tudjuk, hogy a legkiválóbb szakférfiak véleménye szerint Magyarország közgazdasági életére sokkal előnyösebb következményei lesznek, mint az önálló bank intézményének volnának. A készfizetések felvétele után Magyarország felszabadul azon kényszer

alul, hogy hiteligenyeit okvetlenül az osztrák piacon kellene kielégíteni. Magyarország megjelenhetik a világpiacra éppen úgy, mintha önálló bankja volna és a pénzkonjunkturákat felhasználhatja akadálytalanul az egész világon, mert a közös bank készfizetőképességének már elsőrangú renoméja van, holott az önálló bank renoméját még előbb meg kellene teremteni.

Ez azonban nem azt jelenti, hogy most már Magyarország elhagyja az osztrák pénzpiacot és kifut egyenesen az angol vagy a francia pénzpiacra, hanem azt jelenti, hogy az osztrák pénzpiac, mely a készfizetések felvételével szintén jelentékeny előnyökhöz jut, belesodródik a világversenybe és ha a mi hiteligenyeink kiszolgálására súlyt helyez, olyan előzékenységet kell neki velünk szemben tanúsítani, amilyenre a verseny kényszeríti.

Mint hogy pedig az osztrák ipar a készfizetések felvétele által szintén abba a helyzetbe jut, hogy a részére szükséges kapítálisokat a világpiacra is beszerezheti és nem lesz kénytelen a bécsi tőke igénybevételéhez ragaszkodni — az áruforgalomban is érezni fogjuk a készfizetések felvételének kedvező hatását.

Ezeket az igazságokat már nem a felirati vitában, sem más vitákban nem lehet már elhomályosítani.

A választójog kérdésében még nin-

Gyógyulás.

Ira: Vártesy Gyula.

Néha, mikor a víz mellé érünk, látjuk, hogy a tükre karikázik. Valaki dobhatott bele valamit; hogy ki és mit, azt nem tudjuk, csak a viztükör mozgásáról sejtjük, hogy történt vele valami. Agy vagyunk a hangulatainkkal is. Valaki dobott valamit a lelkünkbe, egy szót, egy tekintetet, biztatást vagy lesújtót és karikázik a lélek hangulatfölszíne.

Valami oka mindig van a hangulatváltozó soknak, csak nem mindig tudjuk, hogy mi? Vagy legalább is nem mindig.

Ilyenkor azután azt hisszük, hogy ok nélküliek a hangulataink.

Különösen nem tudjuk sokszor az okát adni egy-egy elkeseredett, a véletelig elcsigázó hangulatnak. Csak ráereszkedik a lelkünkre látható ok és előzmény nélkül, mint a hogy néha a kék nyári égre, Isten tudja, honnan rázáll valami szürke, gomolygó borulás.

Néha orvul, hirtelen lep meg az efféle hangulat. Napfény, derü vesz körül s egyszerre csak hirtelen, mintha kioltottak volna minden világosságot, sötét lesz s fáradtan, tehetetlenül támolygunk, mint a vakok.

Valamelyik poéta verses könyvében olvas-tam egyszer:

Én nem tudom, mi lep meg néha
Vig körben, cimborák között —
Egyszerre csak leszállni érzem
Szívemre, a nehéz kédöt.

Nagy igazság! Leszáll a sötét árnyék, melyivel nem lehet birni, mert addig uralkodik rajtunk, ameddig neki tetszik.

Sokszor pedig már reggel, ébredéskor odatelepedik az ágyunkhoz és sötét ködben ébredünk.

— Ilyen reggelre ébredtem én ma — fűzte tovább a beszédét a vasóra utáni feketekávé mellett, az én irópajtásom.

— Furesa az ilyen ébredés! Amint ott fekszik az ember a takaró alatt, első pillanatra is az jut az eszébe, hogy ilyen lesz a ravatal is. Fehér takaró alatt fogunk mozdulatlanul, némán fektüdni. Egy rugó meppattan, vagy megrozsdásodik ebben a mi hires testgépezetünkben, amelyre oly nagyon büszkék vagyunk és egyszerre vége mindennek. S amely nap már ébredéskor a halál gondolata fogad, aznap egész nap az élet oáltalanságát juttatja eszünkbe minden.

Kezdődik az öltözésnél a következő monológokkal:

— Felöltözni? Milyen ostobaság! — Mennyivel jobb dolguk van az állatoknak. Járnak a maguk bundájában, amit nem kell se fölvenni, se levetni reggelenként, estelengként; ha álmosak: lefekszenek a földre s ha kialudták magukat: fölkelnek, mennek tovább. Mi még egycsapat se tesszünk, mint öltözünk, vetkőzünk. És járunk nagy hegyesen, hegyesen, fényes lakcipőkben, finom ruhákban, hordunk "kackiás" nyakkendőket, órákig öltözködünk, mintha különbek lennénk, mint az utolsó jubásrkutya s mintha nem

kellene majd mindent itt hagyni, ha bedugnak a földbe.

A férgek a ruhákból nem kérnek, azoknak csak a mi beeses testünk kell majd.

A fürdőszobában (mert azért minden élet-undor mellett is jól esik a friss zuhany) mély-séges megvetéssel nézzük azután lekicsinyelt testünket, közben tapogatva ruganyos izmainkat, jóleső érzéssel, de mégis csak monológok kíséretében.

— Izmok, erő? Érnek is valamit! Egy véredényből az agyamra csöppen egy vérescopp s holnapra halott vagyok; egy légycsipés megölheti a legerősebb embert, egy golyó, vagy egy késszurás elnémit akárkit egy pillanat ajatt. Mit ér az erő, az egészség? Annyit, hogy utána kegyetlenül fáj, ha tönkre megyünk. Aki mindig nyomorult, csenevész, annak legalább nem esik rosszul itt hagyni az életét.

Fürdés után következik kegyelmes lassusággal az öltözködés az állati bundák ismételt visszakiángatásai közben; azután a reggeli, tea, tojás és sonkaszeletek kíséretében, amelyek jól eső fogyasztása közben szídom azt, aki az evést kitalálta, ezt a nyomorult, állati szokást, melynél utálatosabb alig van.

Reggeli után jó szivarra gyujt és sétálni megy az ember, közben a szivarozó emberiséget s köztük jó magamat az ostoba jelzők tömegével látván el.

Gyönyörű téli az idő. A kék égen mintha finom himzésű fehér csipke lenne az a pár kis fehér felhőfoszlány. A napsug rak tiszta ragyogásba vonják az üde, friss levegőben

csen olyan statisztikai anyagunk, a melyből megállapíthatnánk, hogy lehet-e Magyarországon a magyarság uralmának veszélyeztetése nélkül az általános, titkos és egyenlő választójogot törvénybe iktatni. Sokan még ezenfelül a titkosság statválásával a magyar értelmiség uralmát is veszélyeztetve látják.

Arról van tehát szó, hogy: ha a magyarság uralma minden kétségen felül fenntarthatónak mutatkozik, — a választási jogban az általánosság elvét kivétel nélkül mindenki alkalmazni óhajtja.

Arról van továbbá szó, hogy: ha a magyar értelmiség uralma a begyűjtendő statisztikai anyag tanúsítása szerint a titkosság elvének elfogadása mellett is fenntartható, — akkor a titkosság ellen sincs kifogása senkinek ebben az országban.

Az ellenzék felvonulása.

A képviselőház ülése.

Távirati tudósítás.

Budapest, július 8

Ma vette kezdetét a trónbeszédre adandó választási javaslat tárgyalása. A mai ülésből csak három szónoknak jutott idő mert Batthyány Tivadar gróf magának foglalta le a mai ülésnek több mint két harmad részét. Apponyi ellenben rövid beszédben terjesztette elő pártjának felirati javaslatát. Láng Lajos ugyancsak röviden ajánlotta elfogadásra a többség felirati javaslatát.

Tulajdonképen ez volt a képviselőház első érdemleges ülése. De konstataálni kell, hogy bizony nem valami nagy érdeklődés mutatkozott iránta. Már tíz óra jóval elmúlt de az ülést nem lehetett megnyitni a padsorokban mutatkozó tátongó úr miatt. A Justh-párton a vezérek közül csak Batthyány lengeti szakállát, ellenben a Kossuth párton Kossuth Ferenc, Apponyi és Toth János várják az ülés megnyitását.

A kormány tagjai közül Székely Ferenc a legfrissebb. Utána Héderváry gróf miniszterelnök foglal helyet a piros bársonyszéken.

Pedig amennyi párt, annyi előadó és igen sok szónok — felölt. Mindazonáltal megjósolhatjuk, hogy a felirati vita egy hét alatt véget ér. Merítjük ezt a reményt a képviselőház folyosójának barátságos hangulatából. Ellenzékiek, még a legheszebbek is, barátságosan vegyülnek kormánypártiakkal, évődnek ugyan, de Apponyi is kijelenti, hogy felirati javaslatához a kísérő beszédet tíz percesnek szabta.

Hódít az ellenzékiek táborában Kabos Ferenc alelnök, aki arra kéri a feliratosokat, hogy kurtára szabják a beszédjeiket, mert hisz lelkük keserőségének kioltására teljesen elegendő lesz egy hét. Teljesen elég, ha harminc szónokot mobilizálnak. Egy hét alatt ezeknek sem lesz már mondanivalójuk. Csak Batthyány Tivadar gróf szabadkozik a 10 perces terminus ellen. Legalább másfél órát követel s mutatja a nagy paksamétát, amelyet választási atrocitásokról gyűjtött.

— A legnagyobb figyelemmel fogunk meghallgatni — mondotta Kabos. — Hiszen emlékszem még első beszédre is, amelyet mint fiúmei képviselő tartottál s emlékezetedbe idézem, hogy már akkor követelted az egyenlő és általános választói jogot.

Bánffy Dezső is nagy akta csomóval jött. De siet kijelenteni, hogy a felirati vitában részt venni nem fog.

Ugy volt, hogy a mai ülésen Kabos Ferenc elnököl. De váratlanul megérkezett Berzeviczy Albert elnök és elfoglalta helyét az elnöki széken.

A mai ülésről a következőket jelenti tudósítónk:

Berzeviczy Albert elnök tíz óra után megnyitja az ülést. A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után

Elnök jelenti, hogy Preszly Elemér lemondott bizottsági tagságáról. A Kuriához ujabban a következők mandátumai ellen adtak be petíciót: Nagy Emil, Szojka Kálmán, Mayer Odón, Farkas Pál, Lipthay Béla, Sümei Vilmos és Vadász Lipót. Jelenti végül, hogy az összehívhatatlansági bizottság három tagja le tette az esküt.

(Pop Cs. István panasza.)

Pop Cs. István mentelmi jogának megsértését panasolja, mert megválasztása után, esendőri karhatalommal kényszerítették, hogy Borosjenő állomásról Világosra elutazzék. Amikor a esendőri elött mentelmi jogára hivatkozott, azok kijelentették, hogy majd ha iga-

zolt képviselő lesz, akkor van csak mentelmi jog. (Derültség.)

Kiáltások: Közjogra is kitanították a esendőrieket!

Pop Cs. István: Egy másik eset az volt, hogy Görög községben meglátogatta a gör. kir. esperest és családját. Ejjélkor jött egy esendőri és ráparancsolt, rögtön menjen el. Hivatkozott jogára, de a esendőri azt mondta, ha nem jön úgy, emelteti kocsira, hogy egész életében gondol rá.

— Nem olyan nagy dolog! — szól közbe egy hang a kormánypárttól.

Huszár Károly: Dehogy nem! Mindenki-vel megtörténhet! Molnár apát és Zboray szintén főlháborodnak és az asztalt verik.

Pop Cs. István végül elmondja, hogy hat esendőri szuronyok közt vezette el a faluból.

Kiadják a mentelmi bizottságnak.

Attérnek ezután

a felirati javaslat tárgyalására.

Láng Lajos előadó ismerteti a javaslatot. Két szempontra fektet súlyt, a nemzet és korona közti megértés és a szabadelvűségre. A nemzet és király századokon át egymást megérteni nem tudta.

Sümei Vilmos: Most se!

Láng Lajos: Később már észrevette mindkét faktor. Ennek köszönhetjük, hogy a külföld is elismert bennünket.

Lovász Márton: Hiszen azt se tudják, hogy a világon vagyunk.

Láng Lajos: A másik a szabadelvűség, mert csakis ennek köszönhetjük, hogy 1867. után meg tudtuk az egységes magyar államot alkotni. Csak a szabadelvűség ad erőt a békés nemzeti munkára. Kéri a javaslat elfogadását.

Apponyi Albert gróf: Az előadó által mondottakat, a szabadelvűségről mind aláírja, egy kis módosítással. Amit az előadó indicativusban mondott, azt ó optativusban mondja. A trónbeszéddel meg van elégedve, de csak stiláris szempontból. Ezután a kormány működését kritizálja, amely kormány elvek és program nélkül, de telt választási kasszával ment neki a választásoknak. Birálja a trónbeszédet és kijelenti, hogy nemcsak most, amikor az ellenzék padjaira szerült valija szilárdan elveit, hanem állotta azokat akkor is, amikor a hatalom a kezében volt. Nem úgy, mint a szabadelvű tábor, mely akkor, amikor a hatalom nem volt kezében, elveivel nem mert harcra szállani, hanem félrevonult és csak most mert újra harcra szállani, amikor a végrehajtott hatalom ismét a kezében volt. A Ház elé terjesztett javaslatot nem fogadja el, azonban a Kossuth-párt nevében egy feliratot terjeszt be, melyet fel is olvas.

a házak, utcák s emberek körvonalát. Minden den olyan derűs, barátságos, nyílt; még a járókelő emberek is, hidegtől kissé kipirult arcaikkal, ragyogó szemekkel, olyan vidámaknak, megelégedetteknek látszanak.

— Mi az ördögért van jó kedvük? — mormolom magamban. Mintha bizony valami nagy gyönyörűség lenne az élet! Akár a hangyák eső előtt, oly vigan futkosnak. Vagy ezek annyira ostobák, hogy nem találják unalmasnak az életet. No hiszen tisztelem az izlésüket. Félkelni, reggelizni, esavagogni egy darabig, azután baza menni, írni vagy olvasni valamit, ötkor megebédelni (már akkor elmegy az étvágyam, ha megyek az ebédlő felé s eszembe jut az ételeknek mindennapi, unalmas, ezerszer megunt ize,) ebéd után a klubba, vizitekre, színházba, közbe egy kis flirtolás, egy pár becsületes ügy, egy kapott vagy adott karcolás (még az legalább jár egy kis izgalommal, egy kis félelemmel, mert akárhogy henegegünk a vívóteremben derékig vetkőzve, előtte bizony félünk valamelyest mindnyájan, mi híres krakélérek s boldogok vagyunk, mikor túl vagyunk a dolgon, még akkor is, ha minket varrnak, mert legalább már varrnak) — esténként színház, azután megint kávéház s ez így megy mindennap! Hát ez élet? Hát ennek örülhet más, mint a hülye?

Majd később, hogy adjam az elfogult-
lant, az igazságot, magammal szemben is,

megengedem, hogy a mulatságok is szóba kerüljenek önmagammal való épületes társalgással folyamán.

— Mulatságok? No hiszen, ha azok is mulatságok! Cigánynyal vagy anélkül, tisztességes családbeli leányokkal, asszonyokkal, vagy orfeumi dámákkal; családi ebédlőkben, elegáns nagy éttermekben, vagy külön szobákban? Olyan mindegy, akárhová, akárhol? Ugyanazok a nóták, ugyanazok a flirtok, azok a pezsgők s ugyanazok a másnapi macskajajjal, üres zsebekkel súlyosítva...

Találkozom egy ismerős leánynyal. Kész az alkalom arra, hogy belekössek a Szerelembe.

— És én ezután a fruska után még tavaly boldogultam! Szerelmes voltam bel! Szerelmem? Mi az a szerelmem? Múlt vágyakozás valaki után. Egyszerre vége van, ha cőlt érünk, ha miénk az imádott lény, kiről hamar belátjuk, hogy milyen unalmas, ha nem kiállhatatlan perzsona. Még szerencse, ha ezt a házasság előtt látjuk be.

Végezetül a házasság intézményét látván még el néhány „hülye”, „ostoba” és ilyenféle jelzőkkel, indultam haza, hogy otthon folytassam tovább a nap undorító unalmait.

Véletlen volt-e, vagy az isten ujja, hogy utközben egyszerre csak egy templom előtt találtam magamat.

A bejáró előtt egy csomó béna, nyomorult koldus üldögélt. Egy szélütött öreg koldus pedig a bejáró léposójára kuporodott és imádságba kezdett. S vele imádkozott a többi nyomorult mind s mikor az előimádkozó szívből fakadólag bevégezte:

Áldassék a te szent neved, a te nagy jó-ságod mindörökkön örökké — valamennyi, mélyen átérzve kórusban mondta utána:

— Áldassék a te nagy jó-ságod ...

Ezek a nyomorultak, akitől Ó mindent elvett, áldják őt, csak azért, hogy nyomorogni, koldulni, de mégis élni hagyja őket s én, aki erős, egészséges, fiatal, gazdag vagyok s aki lelki életet is tudok élni és ha akarom, meg tudom látni az életben a szívet — én csak átkozódni tudok!

— Nevezzetek most! Bementem a templomba és bocsánatot kértem a mindeneket látótól, mindeneket hallótól és ezentul, ha olyan hangulatcsapok kapaszkodnak a lelkembe, a minők ma kapaszkodtak, csak arra gondolok, aki nyomorult, vén, tehetetlen; aki becsutelen, aki hülye; aki éhez, fázik; aki élethalál közt fekszik a kórházban; aki gyógyíthatlan beteg, aki belehalna menten, ha egy pohár bort meginná, egy szivart elszívna, vagy egy leányt megölelné — és egyszerre kitisztul az agyam, a lelkem és halát adok az istennek, hogy a Ma még az enyém.

A Kossuth párt a királyhoz.

Felsőged jelenlegi kormánya — mondja többek között a felirat — nagyon rászorult a szigorú irányításra.

(A választások bírálata.)

Midőn királyi nyilatkozatok súlyát akarta latba vetni saját politikai törekvéseinek megerősítésére, ezzel csak tetézte a kezére bízott állami hatalomnak pártcélokra való azon kihasználását, amely az imént lefolyt választásoknál valóságos rendszerré fejlődött és amely a hatalmon levő pártnak rendelkezésére álló tetemes pénzeszközök mellett nemcsak egyenlőtlen, de sok helyen egyenesen lehetetlenné tette az alkotmányos küzdelmet és ekkép egyfelől kétyelt hagyott fenn a nemzeti akarat megnyilvánulásának őszintesége iránt, másfelől pedig a jellemeket lealacsonyította és az erkölcsi romlást eddig nem tapasztalt mértékben terjesztette. Ha felsőged ereket a körülményeket a maguk teljességében ismerné, úgy bizonyára nem fogadná megnyugvással az ekkép elért eredményt.

(Általános szavazati jog.)

Mélységesen fájjaljuk, hogy a mult országgyűlés nem tehetett eleget e részben vállalt feladatának és nem minden aggodalom nélkül látjuk, hogy e nagy kérdés megoldása azon politikai rendszer képviselői kezébe került, amely negyed évszázados uralma alatt ridegen elzárkózott a választói jognak minden kiterjesztésétől, mely tehát saját gondolatkeretétől teljesen idegen területre lép, midőn a demokratikus haladás szükségét hirdeti. Feladatunknak tekintjük e szerint, hogy a reform megvalósítását minden esetleges halasztási kísérlettel szemben sürgessük és hogy a kormány javaslatait úgy a demokrácia igényeinek megvalósítása, mint a magyar állam megszilárdítása szempontjából szigorúan bíráljuk. Az általános szavazati jog alapján állunk, melynek létesítésénél biztosítani kell az állam egységes magyar nemzeti jellegét és az értelmiség fölsőnyét az értelmiség felett. De biztosítani kell magában a reformban a választások szabadságát és tisztaságát is, mert a választói jogot akarjuk kiterjeszteni, nem pedig a választási korruptiót és a szabadságnak, nem pedig az illetéktelen nyomásnak területét.

(Az önálló bank.)

A legmagasabb királyi trónbeszéd megemlékezik a jegybank-ügyrendezésének sürgős voltáról, anélkül, hogy e rendezésnek tervbevevett módjáról felvilágosítást nyújtana. Csak annyit mond a trónbeszéd, hogy e bankügyvel kapcsolatban a készfizetések kérdésének rendezése is képezi a kormány gondját.

Felsőged kormánya elég óvatos volt, hogy e téren csupán a „rendezést” helyezte kilátásba. A tapasztalás és az a meggyőződésünk, hogy Ausztriával egyetértve a készfizetésekhez soha el nem jutunk, bár Ausztria érdeke is azt kíváná, megerősít minket az önálló bank eszméjéhez való ragaszkodásunkban.

(Tiltakozás az összbírodalom ellen.)

Boszniát és Hercegovinát illetőleg ragaszkodunk kell a magyar szent koronának felsőged koronázási esküje által megerősített történelmi jogaihoz és semmi esetre sem járulhatunk olyan rendezéshez, mely akár a magyar birodalom integritásának veszélyeztetésével és a dualizmus felforgatásával harmadik testként akarja azokat felsőged két állama mellé illeszteni, akár a közös birtoklást akképp állandósítani, hogy ugynevezett „birodalmi tartományok” létesítése révén közjogunkba becsapóztassék az összbírodalom fogalma.

(A kormány felelős exlexért.)

Készségesen közreműködünk abban, hogy az államháztartás terén a törvényes állapot mielőbb helyreálljon, de a költségvetésen kívüli helyzet huzamos időtartamára felsőged kormányát kell felelőssé tennünk, mely ahelyett, hogy kormányra lépése után mindjárt és legelső sorban annak megszüntetésére iparkodott volna, az alkotmány szellemének és irott törvényének ellenére a mult országgyűlésnek előbb hosszú időre szóló elnapolását és azután feloszlását hozta felsőgednek javaslatba.

(Tisztviselői pragmatika.)

A legmagasabb trónbeszédnek a közigazgatás reformjára vonatkozó általános kijelentései mély aggodalomra adnak okot, melyet felsőged előtt el nem hallgathatunk.

Legsürgősebb teendőnknek a közigazgatási reform terén épen azt tartjuk, amiről a trónbeszéd hallgat: a tisztviselői pragmatika megalkotását.

(Katolikus autonómia.)

Megelégedéssel vettük tudomásul a trónbeszédnek a katolikus autonómiaira vonatkozó kijelentését és készséges örömmel fogunk közreműködni katolikus polgártársaink e jogos igényének teljesítésén.

(Nemzeti hadsereg.)

Nyomatékosan hangsúlyozza a trónbeszéd a véderő fejlesztésének szükségességét, megemlékezik a tekintetbe veendő pénzügyi és társadalmi szempontokról, a katonai büntető eljárással kapcsolatosan a modern jogtudomány követelményeiről is: de egy szó sem esik a magyar nemzeti élet azon igényeiről, amelyek a véderővel kapcsolatosak, melyek visszautasításából keletkezett amég ma is tartó és csak elaltatott válság, melyek a katonai igényektől el nem választhatók, ha csak tovább fejleszteni nem akarjuk azt a helyzetet, midőn a katonai élet a nemzeti életnek, nem úgy, mint minden más nemzetnél, legerőteljesebb hajtása és legfényesebb virága, hanem ellenkezőleg, hervadása, sőt tagadása.

Van-e a világon nemzet, amely véderőjének ilyen szervezetebe belenyugodni tudna, sőt ennek fejlesztésére még áldozatot is hozna? A magyar nemzet sem teheti ezt. Mi tehát nem tennénk jól sem felsőgeddel, sem a nemzettel, ha látszólag lemondanánk olyan követelményekről, amelyekről bensőleg lemondani lehetetlenség.

A felirat végül üdvözi a 80 éves királyt.

A felolvasás végén a Kossuth párt hosszasan éljenzett és tapsolt.

Ezután szünet következett: Sínét után.

Berzeviczy elnök újból megnyitja az ülést és folytatják a felirati vitát.

(Batthyány beszéde.)

Batthyány Tivadar gróf avval kezdi, hogy a kormány majdnem fél esztendeje, hogy az ügyek vezetését átvette. Ez idő alatt bőségesen lett volna alkalma megmutatni, hogy tényleg a szabadelvűség jegyében akar kormányozni. Kijelenti, hogy kézzel fogható tényekkel igazolta a kormány, hogy éppen a szabadelvűséget nem igazolta be. A nemzet határozottan kívánja, hogy a király és közte összhang legyen, azonban nem azon az uton lehet ezt elérni, mint azt a kormány akarja. Az csak látszólagos megértés, amelyet a trónbeszéd érintett. Az nem egyéb, mint megalázkodás az alkotmány másik tényezőjével szemben. Élesen bírálja ezután a kormány eddigi munkásságát, különösen támadja a miniszterelnököt, aki már előzőleg kétszer bukott meg és amikor harmadszor vállalta a kormányelnökséget, az akkori parlamentben többséggel nem bírt, sőt az akkori Ház bizalmatlansággal viseltetett iránta, de mégsem vonta le a konzekvenciát és költségvetési felhatalmazást nem is kért, hanem hónapokra elnapolta a Házat, hogy addig az országot prepakálja. Szóló megadta volna az indemnitást, ha a kormány kötelezte volna magát három hónapon belül az általános választói jogról szóló törvényjavaslatot beterjesztette volna.

Batthyány hosszasan foglalkozott a választások kérdésével. Gyakran egy-egy igaztalan kijelentésénél a munkapárt zajosan abcugolt és számos közbeszólás hangzott el. Batthyány gróf ismertette a választásokon a Justh párt által tapasztalt erőszakosságokat, amelyeknek csakis az általános egyenlő titkos választójog fog véget vetni.

Pető Sándor: Miért nem csinálták meg? Eltaktikázták!

Batthyány: A magyar munkásosztály elég hazafias. Nem kell félteni tőle az alkotmányt. Különbösen is, ha egyenlők vagyunk a közterhek viselésében, legyünk egyenlők a jogokban is.

Ezután felolvassa és beterjeszti a Justh párt felirati tervezetét.

Justh-párt felirati javaslata.

A bevezető sorok után a felirat ezeket mondja: Köteles őszinteséggel tudomására hozzuk felsőgednek, hogy a kormány a felsőged által neki juttatott hatalommal visszaélve, a választások alkalmával valósággal keresztülgázolt az ország alkotmányos szabadságán. A tisztviselőket és a hatalomtól függő elemeket hihetetlen mértékben törvényellenesen befolyásolta. A pénzsóvár, vagy hatalomra vágyó elemeket felhasználva, minden képeletet felülmúló korrupciót vitt végbe. Számos milliót fordított az aránylag kevés számú választók megvesztegetésére, azok tivornyáztatására és mámorba ejtésére. Soha még ilyen korrupció és erkölcstelen eszközökkel keresztülvitt választás az országban nem volt, mint a mostani. Pedig a legnagyobb politikai büntetést egy országot alkotmányos életétől megfosztani, annak parlamenti intézményeit meghamisítani.

(Választói reform.)

Ez a választás meggyőzhetett mindenkit arról, — amit a parlamentnek függetlenségi és 48-as pártja fennállása óta hirdetett, — hogy a mai szűkkörü választási rendszer, a mai választási eljárással együtt teljesen elavult és csak arra szolgálhat alkalmat, hogy olyan férfiak is, akik a nemzet bizalmával semmiképpen sem dicsekedhetnek és akik a parlamenti élettől teljesen távol állanak, hatalmi eszközökkel, pénzzel és erőszakkal maguknak többséget szerezhessenek. A legsürgősebb feladatot képezi tehát egy új választási törvény megalkotása. Épen ezen okból magunkévá tesszük felsőgednek a trónbeszédben kifejezett azon felfogását, hogy ez egy el nem odázható, sürgős feladatot képez. Teljesen magunkévá tesszük azt is, hogy a választói reform „a magyar állam egységes nemzeti jellegének teljes megóvása mellett” lesz megvalósítandó. Ezt a célt felfogásunk szerint, egyedül az általános egyenlő és titkos választói jog helyes keresztülvitelével érhetjük el. Szilárdul meg vagyunk arról győződve, hogy csakis az ezen elvi alapon nyugvó választói jog segítségével sikerül a nemzet valódi akaratát megismerni, a választási visszaéléseket gyökeresen megszüntetni és alkotmányos életünknek zavartalan menetét biztosítani. Kívánjuk továbbá, hogy a választói joggal kapcsolatban, sőt azzal egyidejűleg, a választói kerületek új beosztása is törvénybe iktassék, hogy ezzel a tapasztalt aránytalanságok és igazságtalanságok megszüntetessenek.

(A többi kívánalmak)

Atirat ezután az önálló vámterület, mezőgazdasági kamarák, kisgazda és kisipar, munkásosztály védelmének, a katolikus autonómia kérdésével foglalkozik. Tiltakozik a közigazgatás államossítása ellen. Követeli a gyülekezési, egyesületi és sajtótörvények megalkotását, az önálló magyar hadsereget.

A Justh-párt felirata e szavakkal végződik: Alkotmányos életét és nemzeti fennállását ezer éven keresztül meg tudta ez a nemzet védelmezni. Meg fogja azt védelmezni most is minden támadással szemben, annál sikeresebben, ha a népszéles rétegeit az alkotmány sáncai közé befogadja. Ezen küzdelmeiben a nemzet bizak felsőged alkotmányos érzelmeiben és meg van arról győződve, hogy Felsőged hűséges magyar nemzete támogatására fog sietni, amint tudomást szerez az ország valódi állapotairól és a nemzet valódi érzelmeiről és akaratáról. Kik egyébiránt mély hódolattal vagyunk császári és apostoli királyi Felsőgednek Budapesten, 1910. július hó —, legalázatosabb szolgálai: Magyar, Dalmát-, Horvát és Szlavonorságok képviselői.

Batthyány beszéde után Serényi gróf törvényjavaslatot nyújtott be az ideai legeltetésről. Elnök fél háromkor a vita folytatását holnapra halasztotta el és az ülést berekesztette.

A bíráló bizottságok tagjai. Budapestről jelentik: A képviselőház a bíráló bizottságokat csak oly képviselőkből állíthatja össze, kiknek mandátuma igazolva van. Minthogy a petíciók beadásának utolsó napja a jövő hétre esik, csak ekkor választhatja meg a Ház a bíráló bizottságok tagjait. Ezt megelőzőleg a munkapárt fogja a párt részéről kiküldendő tagokat a jelölt-bizottság javaslata alapján kijelölni. E célból a párt hétfőn delután értekezletet tart.

A véderő törvényjavaslatok. Budapestről jelentik: Hazai Samu honvédelmi miniszter bécsi utját az új véderőtörvényjavaslatot kapcsolatos tárgyalásokkal hozták vissza. A kormány nagy súlyt helyez arra, hogy az új véderő törvényjavaslatok az ősszel elkészüljenek és azért folytatják most olyan sűrűn az erre vonatkozó katonai tanácskozásokat a hadügyi miniszteriumban.

Hogy kell puskázni?

*

Érettségiző diákok számára elmondja Simon Ernő dr. nagyváradai főreáliskolai tanár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 8

Az érettségi vizsgálatoktól kiváltságosan félni szoktak a diákok. Kivált pedig az írásbelitől. Ösgyűléseken, mielőtt állapítják meg, hogy miként csapják be a tanárokat. Nos hát, ezután nem kell ösgyűlés. Van már erre is tankönyv. Még pedig maguktól a tanároktól. Ők tanítják ki a diákokat.

Nagyváradon, az országos középiskolai tanáregyesület közgyűlésén az ideu nagy vita volt az érettségiről. Simonyi Ernő dr., a nagyváradai állami főreáliskola kitűnő tanára, ebből az alkalomból *A jelen és a jövő középiskolája* címmel tanulmányt írt s ebben elmagyarázza, hogy miként kell puskázni. A frappáns tényeket leleplező stádiumot mely zárt ülésen került felolvasásra sikerült megszerezni. A tanároknak mondja, de a diákok tanulhatnak belőle, oly szakzerű értekezés:

— „Az érettség, vagy bármely más képesítő a tanulók 60 százaléka puskázik az írásbelin. A tanulók nagyobb fele az utolsó félévben azon töri a fejét, hogy ezen puskázás hogyan a minél sikeresebben essék meg. Nem is a vizsgálatra készülnek annyira, mint a puskázásra. Minden tanulót belevonnak a munkába, akit árulónak nem tartanak. Az osztály jó tanulói egész sereg tételt dolgoznak ki az írásbelire, amelyet sokszorosan és magukkal beviszik a tanulók. És ha a tétel mégis más lenne, mint a kidolgozottak, a jobb tanulók ismét munkához látnak. Ha készen vannak, lemásolják annyiszor, ahánynak átadni előre megbeszélték.

— Még az átvételre szolgáló hely is megvan előre beszélve. A kidolgozók kiviezik a letétbe helyezik; a puskás kimegy s elhozza. Máskor bent a teremben is megtörténik ezen átadás, ha a vigyázó tanár szemességétől, vagy erélyétől nincs mit tartaniok, vagy ha elnézésben bizakodnak. Máskor meg a felügyelő iskolaszolga szerepel közvetítő gyanánt, akit e célra közösen megvesztegetnek. Az utsonára bevitt zsemlyék is tudnak erről beszélni. Hát azon néhány nyilvánosságra jutott eset, amikor a diákok feltörik a szekrényeket, hogy a tételhez jussanak?

— S nincs az országban egyetlen iskola sem, ahol ne puskázoának. A tanulók leleményessége meghiu it minden elővigyázatot. Ha némely tanárnál lehetetlen a svindli, mert ismerik, hogy képes és akar mindent látni és tudni, várnak, míg felügyeleti órája letelik s jön azon tanár, akinél lehet, aki nem figyel őköt folytonosan, nem kutatja ki őket a kimenésnél. Szóval nem spicli, ahogyan ők nevezik.

— S ilyen tanárváltozás ötször lévén, kedvező számukra az alkalom. S ezt tudják tanulók s szülők, csak a tanárok nagyrésze nem. S bizonyára tudja azon miniszter is, akinek fia középiskolában járt. Pedig az írásbeli dolgozatok legtöbbször könnyűek s ezen körből valók, amelyet évközben elméletileg s gyakorlatilag jól földolgoztak s hogy mégis miért harapódzott el ennyire a puskázás, még a nem gyöngé tanulók között is, annak okát az emberi természet azon mivoltában találom, hogy a tanuló minél jobb eredményt akar elérni, a gyöngé pedig boldogulni ahogyan tud.

Amiként látható, Simonyi Ernő dr. jelesen érettségizhetett. Kitűnően érti még a puskázást. Valószínűleg azonban nem volt erre szüksége, mert tanulmánya igen értékes emberre mutat, akinek helyes szempontjai vannak a középiskolai egységsítésének kérdéséről.

A városi kölcsönök konverziója.

A pénzügyi bizottság ülése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 8

A jövő heti közgyűlésen akarta már a tanács elvileg kimondatni, hogy a városnak már eddig fenálló 12 millió korona összegű adósságát olcsóbb kamatozású kölcsönre konvertálja s a jövőben felveendő három és félmillió koronát biztosítja. A főszámvevő ily értelmű előterjesztését a tanács kiadta a pénzügyi bizottságnak, mely ma Vannay Gyula tanácsnok elnöklésével tartott ülésén foglalkozott a nagy jelentőségű kérdéssel.

Miután Kilyen János főszámvevő megismertette a bizottsággal azt, hogy a bécsi Bodenkreditanstaltnál felvett és 5-02 százalékos négy és félmillió korona a konverzióból kikapcsolandó, mert ennél olcsóbb törlesztéses kölcsön nem kapható és felsorolta mindazokat a szükségleteket, melyek a közel jövőben kölcsön után fedezendők, azt javasolta, hogy a bizottság a törvényhatóságnak tegye a következő indítványt: A számvévőség mutassa ki a város aktív és passzív vagyonát, továbbá lekötött jövedelmeit és irjon ki nyílt pályázatot a konverzióra.

A konverzió szükségességét a bizottság egyhangulag hangsúlyozta. Annak keresztülvitelére nézve azonban eltérő vélemények hangzóttak el.

Ottenberg Tivadar miután rámutatott arra, hogy tizenöt millió adósság mellett a pótladó ülesztő mérvű emelkedése várható és így a konverzió csak helyeselhető, mert a város jövedelmeinek szaporítása nem egyhamar várható, azt ajánlotta, hogy *szólíttassék fel a bécsi Bodenkredit anstalt, vajjon nem lenne-e hajlandó egy újabb és kedvező nagy kölcsön nyújtására?* Hajlandó — ugymond — az intézetnél eljárni az ügyben és kérte a főszámvevőt, hogy boosáson rendelkezésére részletes kimutatásokat. Ezt tartja egyedül célba vezetőnek, mert a magyar intézetek papirjai nem állnak olyan magas árfolyamon mint a bécsieké. Habár a jelen időt nem tartja is alkalmasnak konverzióra, de azt hiszi, hogy az említett pénzügyhatóságnál eredménytel járna a puhatolódzás.

Zima Tibor ezzel szemben azt indítványozta, hogy a pénzügyi módjának elhatározása előtt állapítsa meg a bizottság pontosan, mennyi az az összeg mely konvertálandó, vajjon mely kölcsönök kapcsolandók ki a konverzióból és vajjon melyek az okvetlen szükséges beruházási tőkék. Ha ez tisztán áll majd a törvényhatóság előtt akkor dönthet afelett, mily módon óhajja a kérdést megoldani.

A bizottság elfogadta ezt az indítványt és Kilyen főszámvevő elnöklése alatt kiküldte Ottenberg Tivadart, Ring Gézát, Hehs Balát, Goldschmidt Sandort, Reinbart Gyulát, Faragó Rezsőt, Zima Tibort, hogy a konvertálandó összeget állapítsa meg és tegyen jelentést.

A bizottság tárgyalta még Debrecen város átiratát, melyben egy biztosítási részvénytársaság alapításához részvényjegyzésre szólítja fel a várost. A bizottság napirendre térést ajánl. A mezőgazdasági munkáslakások építéséhez

felveez a város 185 ezer korona kölcsönt, ha egy ház építése nem kerül többbe, mint 1685 koronába. A bizottság ajánlja a kölcsön felvételét, miután a városra sem terhet, sem kockázatot nem jelent.

A krassószőrénymegyei árvizkárosultaknak 500 koronát hoz javaslatba a bizottság is pártfogásra ajánlja Debrecen ama átiratát, melyben ez az osztrák-magyar bank jelzálog kötvényekre fordítható 300 millió blokjt, ötszáz millióra kéri felemelni.

Anarchisták Budapesten.

Trojánszka Anna leleplezése.

Távirati tudósítás.

Arad, július 9

Lapunk mai számában megirtuk, hogy a fővárosi rendőrségnek már hosszabb idő óta tudomására jutott, hogy Oroszországból Budapestre menekült, foglalkozás nélküli egyének a Vörösmarthy utca 18. szám alatt lakó, ugyanekes kereset nélküli Berezner nevű egyén lakásán szoktak találkozni, ott anarchiztikus, terroriztikus tartalmú és irányú könyveket és hírlapokat olvasnak fel.

Az anarchisták felkutatásáról azt jelenti tudósítónk, hogy folyó hó 3-án délelőtt Krescsányi Kálmán rendőrtanácsos, a jelzett lakásra meggyőződést szerző, Antal Kajos rendőr segédfogalmazót küldötte ki néhány detektívvel, akik előállították Trojánszka Annát és Weinberger Abrahamot, mint külföldi illetőségű és honos, öt rendes foglalkozás és lakás nélküli egyéneket. Trojánszka Anna előadta, hogy régebb idő óta keresetforrása nincs, lakbérével is tartozik, beteges és szeretne Lengyelországba rokonához eljutni: jót tesz vele a hatóság, ha öt kötött utóvéllal a határig Lengyelország felé toloncolja. Weinberger Abrahamról bebizonyította a rendőrség, hogy hetek óta rendes keresetforrás hiányában van és egyike azoknak, akik a terroriztikus eszméket hirdetik s társaik között e mozgalmat fenntartják. Okulva az úpesti és a fiumei esetekből, a rendőrség, közbiztonsági okokból, egyáltalán nem tartja kívánatosnak, hogy ilyen eszmékkel saturált és ezeknek propagandát csináló külföldi honosági és illetőségű, kereset nélküli egyének Budapesten menedéket találjanak s mindket egyént, további rendőri elbánás céljából, a toloncolásba vitette. A rendőri fogház és toloncolóosztály vezetője mindkét egyént a székesfőváros területéről 5. 5. evre kitiltotta s a határig leendő eltoloncolásukat rendelte el.

Ezek az elsőfokú ítélet ellen felebbezték s ma délelőtt kerültek a kincsesi ügyiratok másodfokú elbírálás céljából a főkapitány elé.

A letartóztatott anarchisták ügyében ma nevezetesebb fordulat állott be. A letartóztatott Trojánszka Anna megismételte ama kívánságát, hogy küldjék vissza hazájába, Lengyelországba és megadta a rendőrségnek a kért felvilágosításokat. Ezek szerint szüleinek halála óta, — akiket a kozákok öltek meg egy Odessa melletti faluban — oltathatlan gyűlölettel van az állam és az államintézményeivel szemben. *Lembergben ismerte meg az anarchista eszméket és testtel-lelékkel az anarchista agitációkra adta magát. Összekötetésbe lépett az anarchisták központi szervezetével és bevallja, hogy agitációs célokból küldték Budapestre, ahol az itt levő, főleg Oroszországból beáradorolt zsidók között igen sok hívőre akadt. Hitározottan tagadja, mintha összeesküvést akart volna szöni. Lefoglalt iratai között sok anarchista eszméket dícsőítő könyvet találtak.*

Bradinszki cipészt, aki a rendőrséget nyomra vezette, ma a budapesti orosz zsidók megakarták verni. A rendőrség erről tudomást szerzett és figyelmeztette, hogy hagyja el minél előbb Budapestet.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

„Itt gyomrok karban tartatnak.“

Holnapos kép.

Egy német orvos szellőztető készüléket alkalmazott egy beteg gyomrán. Ezután már csak ez következhetik:

A doktor: János, a fene egye meg magát, hová tette már megint?...

János: Mit tetszik keresni doktor ur?

A doktor: Mit keresek? Mintha nem tudná. Hová tette a hármast. A hármast számú gyomorkefét.

János: Ja azt tetszik keresni Majd mindjárt megkérdem a nagyságától. Tetszik tudni, tegnap nagytakarítás volt, felsurolták a szalont meg az ebédlőt és csak két kefe volt. A nagysága aztán elkérte a hármast.

A doktor: Hallatlan. Mindig ilyeneket csinálnak. A multkor a partvissal éppen úgy csináltak. Annak a nyavalyás Schlesingernek olyan magas a gyomorfala, hogy a seprővel nem lehet elérni. Keresem a partvist, nincs sehhol. A feleségem is máshol takarékoskodhatnék.

János: De doktor ur, hiszen az nem árt nekik.

A doktor: Fenét nem árt. A partvisról egy pók belekerült Vandricsek hasába és elkezdett ott szövögetni. Éjjel két órákor vert fel az a nyomorult. Menjen János, eressze be a pacikat.

János: Igenis doktor ur. (A paciens belép.)

A paciens: Alászolgája doktor ur. Hogy méltóztatik?

A doktor: Köszönöm Salzbrunner ur. No, hogy állunk a gyomrocskánkkal?

A paciens: Merszi. Azt hiszem ma lesz dolga vele. Tegnap nagyon sokat kellett nyelnem.

A doktor: Hogy-hogy?

A paciens: Kicsit későn mentem haza és az asszony nagyon ingerült volt. Azelőtt nem állottam szó nélkül — hisz tudja milyen szangrinikus vagyok — de mióta a doktor urhoz járok és fizetem a karbantartást, azóta szó nélkül lenyelek mindent. Hehehe. Jó. Mi?

A doktor: Nem mondhatnám. No, gyerünk. Gombolja fel a hasát.

A paciens: Doktorkám drágám segítsen. Nem érem el a két legelső gombot.

A doktor: Salzbrunner ur maga egy hanyag ember. Már két héttel ezelőtt mondtam, hogy varrassa fel azt a kapcsolót. Vigyázzon cuggot kap még egyszer.

A paciens (szög enkezve): Tudja doktor, az úgy volt, hogy megkértem Rozit, a szobalányt varrja fel. O tartja rendben. A feleségem, hogy-hogy nem, féltékeny lett és patáliát csapott. A leányt kidobta, de a kapcsolót nem varrta fel.

A doktor (miközben keféli): Jó, jó. (Hirtelen): Micsoda piszok ez? Nem megmondtam Salzbrunner ur, hogy nem szabad sertéskarajt ennie. És még hozzá káposztával!

A paciens (tagadui próbál): Doktorkám, nem disznó az. Csirke...

A doktor: Szépen csirke. Nekem mondja. (Tovább keres.) És turne esusza. Salzbrunner ur maga meg van bolondulva!

A paciens (mentegelődzik): De csak kevés turó...alig egy csipetnyi.

A doktor: Majd adok én magának. János, a vacnum cleanert. (Kiszivattyuzza a turót.) Ilyen szemtelenség.

A paciens (félénken): Többé nem eszem urót.

A doktor: De nem ám. No, felöltözhet. Ha még egyszer kottlettet mer enni, ne tegye be többé a lábát hozzám.

A paciens: Nem, nem. De milyen különös szaga van ennek a kefének. Nem parafinos?

A doktor: Mi jut eszébe! Honnan lenne parafinos? Nem látja, hogy külön szekrényben áll.

A paciens: No, csak úgy mondom. A feleségem rögeszméje. Azt mondja, a gyomromnak parafin szaga van.

A doktor: Badarság. No isten vele. Ja igaz. Elsejéjtől főlemelem tiz koronával a karbantartást. Beszereztem egy új szívógépet. Hát csak semmi sertés és turos. A kapcsolót varrja fel.

A paciens: Igenis doktor ur. Ajánlom magam.

A doktor: János, eressze be a következőt.

— 6 —

Románok a kormány mellett.

A főpapság akciója.

Távíratilag tudósítás.

Arad, július 8

A román nemzetiségi kérdés sorsára nézve végtelenül fontos és érdekes hírt jelent budapesti tudósítónk. Arról van szó, hogy a román egyházfők, a románság igazi vezetői szakítanak a román nemzetiségi párttal és a kormányval együtt a munkapárttal vállalva igyekeznek a nemzetiségi ellentéteket kiegyenlíteni.

Erről az öröndetes közzeledésről szól alábbi tudósításunk:

A mérsékelt román párt megalakításának akciójáról az a hír jelent meg legutóbb egy napilapban, hogy a pártalakítás ügye zátonyra jutott, mert a főpapok teljesen passzív viselkednek az ügygel szemben.

A *Budapesti Tudósító* ezzel szemben beavatott román helyről a következőkről értesít:

Román pártalakításáról már azért se lehet szó, mert az illetékes kormányzati körök Tisza Istvánnak, Nagyváradon, még a választások előtt tett nyilatkozata szerint nem tartották szükségesnek és kívánatosnak, hogy a hazafias románok külön párttá szervezkedjenek, hanem igenis azt, hogy a román ajku képviselők a kormánypárt soraiban foglaljanak helyet. A főpapok is szívesen járulnak az eddigi zavaró ellentétek kiegyenlítéséhez és készek teljesen szakítani az annyira megfogyott nemzetiségi párttal és annak meddő gyűlöletes politikájával.

A mérsékelt románok állásfoglalása elsősorban a vallásügyi kormány által követendő egyházpolitikai és köznevelési iránytól függ. Ha ez az irány a románság várakozását kielégíti, a mérsékelték éppen a főpapság kezdeményezése mellett nagyszabású akciót akarnak indítani a tulzó és épen ezért meddő nemzetiségi törekvésekkel szemben oly célból, hogy az ellentétek, méltányos kiegyenlítésével az egész románság a kormányt támogassa. Ez iránynak híve *Christea Miron* karánsebesi püspök és ezért nem hihető, hogy oly módon nyilatkozott volna egy lapban, mely szerint ő a román nép érdekeinek védelmére hivatott tényezőül a nemzetiségi párt-szervezetet tartaná. Ez a szervezet a lefolyt választások folytán oly nagy, nemcsak számbeli, de erkölcsi vereséget is, úgy, hogy ennek a pártnak mostani öt tagja szemben a nagyszámú kormánypártival, nem tekinthető többé a román nemzetiségi érdekek hivatott képviselőinek. Ily felfogással *Christea* szembehelyezkednék az egész román főpapsággal és az egy oly tapintatos és körültekintő férfiuról fel se tételhető. Remélhető különben, hogy ezt a hirtelenséget ő maga is meg fogja cáfolni.

Aradi orvosok a Munkásbiztosító Pénztár ellen.

Pénztári orvosok sztrájk előtt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 8.

Mint ismeretes, az Országos Munkásbiztosító Pénztár és a pénztári orvosok között állandó az egyenetlenkedés. Miután eddig csak átmeneti állapot volt, most a viszonyt véglegesen rendezni akarják. A végleges rendezést a munkásbiztosító pénztár úgy akarta létrehozni, hogy kidolgozott egy szolgálati, fegyelmi és illeték kimutatási szabályzatot és azt akarta elfogadtatni a pénztári orvosokkal.

Az orvosok tiltakoznak az ilyen tisztviselői minőség ellen, mert ez utját állar á annak, hogy ők a munkásbiztosító pénztár anyagi helyzetének esetleges javulása esetén saját helyzetüket javíthatták volna.

A holnapi napra az aradi kerületi pénztár az összes orvosait értekezletre hívta össze, hogy azon a központi munkásbiztosító pénztár kiküldöttjével, Sarkadi Ignáccal végleges megegyezés tárgyában tanácskozásokat folytassanak.

Ezzel szemben az aradmegyei és aradvárosi orvosi fiókszövetség elnöksége, a többi orvosi fiókszövetségekkel egyetértően, ragaszkodik ahhoz, hogy tagjai közül azok, akik pénztári orvosok, ne egyezkedjenek a kiküldötttel egyenkint, amint a munkásbiztosító pénztár óhajtott, hanem csak a fiókszövetség által kiküldött régebben és működésben volt ötös szerződő bizottság útján egyöntetűen kössenek szerződést.

A munkásbiztosító pénztárnak az az eljárása, hogy Sarkadi Ignácot Aradra küldte, arra ösztönözte a fiókszövetség elnökségét, hogy a pénztári orvosokat és a fiókszövetség választmányát sürgős értekezletre hívja össze.

Az értekezletre, amely ma este 8 órákor volt a városházán, meghívták Flesch Nándort az országos orvosszövetség főtitkárát is.

Flesch Nándor az értekezleten elmondott beszédében kifejtette, hogy a küzdelem a pénztár és az orvosok között országos jelentőségű, a rendezésnek is országosnak kell lennie. Az országos pénztár nem respektálva az orvosok törvényben biztosított jogát, a kerületi pénztárnak megkerülésével olyan tervezetet akar az orvosokra oktrojálni, amely szerint az orvosok tisztviselők lennének, kevés jogokkal és sok kötelezettséggel. A fegyelmi és szolgálati tervezet ha elfogadnák, valósággal szegénye lenne az orvosi karnak. Olyan lehetetlen rendelkezések vannak benne — úgymond — hogy a diplomás orvosnak igazolni kellene nagykorúságát, az orvostól próbaszolgálatot követelhetnek, amit sem a városi, sem a törvényhatósági orvostól nem követelnek, az orvost köteleznie arra, hogy hivatali felelősségének még a hivatali titkot is köteles legyen elismerni a felelősségre még törvénytelenséget is köteles volna elkövetni és csak aztán felelősségre lehetne és — ez egy kissé humorosan kanyarg — a pénztári orvos szabadon gyakorolhatná azontul is polgári és politikai jogait.

Flesch előadása szerint a tervezett illetmény kiszabás is teljesen a levegőben lóg, mert igaz, hogy kielégítő fizetéseket ígér, de azokat a munkásbiztosító hivatal már most perhorreszkálja. De nem is látja indokoltnak a pénztár részéről a hirtelen támadt jóakaratot. Figyelmezteti a pénztári orvosokat, hogy az ígéreteknek ne üljenek fel, mert ezeknél az ígéreteknel sokkal nagyobb garancia van az orvos szövetségben, amely a három év előtti

küzdelemben is segítette a sikert kivívni. Nevezetesen garantálja azt, hogy ha arra kerülne a sor, nem lesz sztrájktró, mert a szövetség erre nézve az orvosok 95 százalékanak reverzálását bírja.

Ezért azt ajánlja a főtitkár, ne fogadja el a fiókszövetség a pénztári orvosoknak tisztviselői minőségét, ne menjen bele az illetmény-szabályzatban megállapított díjazásokba, utasítsa vissza a fegyelmi szabályzatot, mint amely az orvosi önértéket legmélyebben sérti, hanem a pénztári orvosok a fiókszövetség által kiküldött ötös bizottság útján kössenek végleges nyugdíjogosultságot megállapító szerződést és azt is csak azon esetben, ha a pénztár a fiókszövetség által kidolgozandó, az orvosi önérték megóvó szolgálati és fegyelmi szabályzatot elfogadja.

A főtitkár szerint éppen ezért holnap a Sarkadi által vezetett értekezleten megjelenhetnek, de vele semmi érdemi tárgyalásba nem becsúszhatnak. Felkéri Hermann Károly dr. pénztári főorvost, hogy a pénztári orvosok ezen álláspontját tolmácsolja.

Hermann főorvos zajos helyeslés és tapsok között fejt ki, hogy a pénztárral semmi összeköttetésben nincs a holnapi értekezleten az elhangzottak értelmében fog cselekedni. Látja, hogy kartársainak a függetlenség többit jelent, minden fixumnál és nyugdíjnál. Az illetmény-szabályzatban ígért díjtételek szépek ugyan, de alig elérhetők, de legalább utmutatásul szolgálhatnak az orvosoknak arra, mi az a minimum, amit követelhetnek.

Több hasonló értelmű hozzászólás után az értekezlet 10 órakor ért véget.

Megdézsmált hagyaték.

Hosztalek-Harkányi feljelentése.

Távirati tudósítás.

Arad, július 8.

Nemrégiben lett öngyilkossá Hosztalek Károly budapesti építész, aki apja volt Hosztalek Nándornak, a Népszínházzal kapcsolatban oly kétes értékű hírnévre vergődött „áldozatkész mecénásnak.” Az öngyilkos öreg urnak valamikor szép vagyona volt, de fiának könnyelmű életmódja s egyéb csapások, az építőipari válság az utóbbi időben nagyon leapasztották a vagyont. Ehhez járult még Hosztalek Károly súlyos idegessége is, amely képtelenné tette bármely munka elvégzésére. Mindazonáltal még így is maradt mintegy negyven-ötvenezer korona az öreg ur után s ennek egyedüli örököse Hosztalek-Harkányi Nándor lett.

Ma azután érdekes fordulatot vett ennek a hagyatékna az ügye. Valószínű, hogy bűnpör fog belőle megindulni. Ma ugyanis a budapesti főkapitányságon megjelent Hosztalek-Harkányi Nándor és hagyatéki lopás miatt feljelentést tett ismeretlen tettes ellen.

Hosztalek Nándor elmondotta, hogy atyja közvetlenül halála előtt egy városi tisztviselőt vállalt egy építést. Amikor a szerződést megkötötték, a tisztviselő 14.000 koronát adott át Hosztalek Károlynak az építkezés céljaira. Az építész halála után a hagyatékot felbecsülték, s annak értékét negyvennégyezer koronában állapították meg. Ebben benne kellene lenni az említett tizennégyezer koronának is. Már pedig ennek az összegnek teljesen nyoma veszett.

A rendőrség a feljelentés alapján megindította a vizsgálatot. A gyanú Hosztalek Károly öreg gazdaszónyára irányul, aki a legutóbbi időben az öreg ur gondjait viselte s így a legkönnyebben hozzáférhető a pénzhez.

Simay István halála.

1832—1910.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 8.

Ma este Abbáziából érkezett sürgöny azt adta hírül, hogy Simay István, Arad város nyugalmazott iskolafelügyelője, ott hirtelen elhunyt.

Üdülést keresett az Adria csodaszép fűrdőjében, mert hosszas betegség után testben elgyengülve, csak nemrég hagyta el a betegágyat. Aggasztó hírek szivárogtak ki a betegszobából, de Simay erős szervezete még egyszer, utóljára legyűrte a kórt, amely azonban teljesen legyengítette a szervezetét. Neje társaságában utazott el hűfőn, hogy Abbáziában gyűjtsön friss erőt.

Több napra volt tervezve az út, hogy az öreg ur megrongált egészségi állapota mellett bírja az utazás fáradalmait. El is érkezett Zágrábba, ahol azonban már nem jól érezte magát. Neje azt tanácsolta, hogy forduljanak vissza egy napi pihenő után, de az időben bízó Simay ragaszkodott ahhoz, hogy folytassák az utat.

Megérkezett Abbáziába meghalni. Miut ma este jött távirat jelenti rövid tusa után kiszenvedett.

Simay István született Szalácson (Bihar-megye); korán árvaságra jutott és a nagyváradi árvabázisban nevelkedett; a nemzet önvédelmi harca 16 éves korában kiragadta tanulmányai köréből és mint önkéntes-honvéd teljesítette honfiai kötelességét.

1868. óta Simay István Aradon, mint paedagogus működött. 1872 ig a Koesuth-utcai elemi fiúiskolában tanító volt; 1883-ig a polgári fiúiskola igazgatója, azután iskolafelügyelő, mely minőségében is mint a tanügy kitűnő szakembere városunkban a polgárság nagyra-beesülését vívta ki. Alapítója volt az „Aradvidéki Tanítóegylet”-nek. 1888-ban, miután az iskolafelügyelő hatásköre megsorbiatott, beadta lemondását és 35 évi szolgálat után nyugalmába vonult; érdemeit a közgyűlés jegyzőkönyvébe igtatta és kiváló működéséért elismerést szavazott.

Alapítója volt a siketnéma iskolának, a szegénytanulókat segélyező egyesületnek. Az aradi 1848—49-iki honvédegyletnek elnöke volt.

A szónak és tollnak mindenkor hivatott embereként ismerték. A polgári iskolák részére tankönyvet írt.

Simay nevéhez és működéséhez csak áldás fűződött s ebben talál magyarázatot az a háttartalan nagyra-beesülés, az a legodaadóbb tisztelet és szeretet, melylyel az ő patriarchalis alakja, makula nélkül való jellem és tevékenységének kiváló sikerei előtt mindenki fenntartás nélkül meghajolt.

Az öreg Simay bácsi, a mindenki Simay bácsija agg korára ismét olyan lett, mintha újból iskolamestereskedne. Atyáskodva beszélt mindenkivel, mindenkit tegezett. Két ízben viselte a választási elnöki tisztséget, a Salacz-Müller, és a Barabás-Vörös választás idején. Ez volt utolsó nyilvános tevékenysége. Az öreg Simay bácsi ilyenkor felvette a nemzetiszínű vállszalagját, kiállt a városháza elé, s sokszor negyedóráig tartó beszédben oktatta, tanítgatta a választókat.

S mintha ez a jóakaratu, atyáskodó figyelmeztetés, tanítás hatott volna a választókra. Ő alatta a választási küzdelmek által felizgatott kedélyek mintha lecsendesedtek volna, csöndben, nyugodtan folyt le a szavazás.

A Barabás-Vörös választásnál érdekes tállgatások folytak, vajjon hova fog szavazni az öreg Simay István? Azt mindenki tudta, hogy Simay bácsi törhetetlen híve volt mindenkor a

szabadelvé pártnak, viszont éveken keresztül egy asztalnál ült Barabással a kávéházban. Elérkezik a záróra s a bizalmi férfiak izgatottan várják a voksolását. Azt gondolták, hogy mivel Barabás ugyis nagyon sokkal vezetett s amellett Simayval oly jó baráti viszonyban voltak, hogy bizonyára Barabásra adja le szavazatát. Amde Simay bácsi hű maradt elveihez s ugyan csak a zászló becsületéért, de lezavazott Vörös Lászlóra.

Simay bácsi hosszú éveken át elmaradhatatlan vendége volt a Központi kávéházban levő ugynevezett sörasztalnak. Ennek a társaságnak, amelybe beletartozott az öregek közül Institoris Kálmán, az elhunyt Tanfy Gusztáv miniszteri osztálytanácsos, Priegl István, Kriszta József és még sokan, az öreg Simay bácsi adta meg jellegzetes karaktert. Ő volt a társaság feje, vagy amint ők nevezték „patriarchája.” Ez a patriarchai tisztség minden évben választás alá került. Komoly korteskedés indult meg, mert tradíció volt, hogy a patriarchát egysanulog nem szabad megválasztani. Barabás Béla volt Simay bácsinak legelkeesebb kortese, beszédeket tartott érdekelben, sőt még kortesverseket is írt. A választási kampány vége persze mindig az lett, hogy Simay bácsit nagy többséggel megválasztották patriarchává. Mindamellett voltak olyanok, akik kétségbe vonták Simay bácsi mandátumának tisztaságát. Azzal vádolták meg őt, hogy megválasztása érdekében vesztegetett, tudniillik ingyen gőzfűrdő jegyeket osztogatott. No, de lassankint az elégedetlenségűk is megnyugodtak s egy évre ismét Simay bácsi ült bele a patriarchai székebe. A beiktatás mindenkor karácsony másodnapján történt nagy ünnepélyességgel, ekkor volt ugyanis az ősz patriarcha nevenapja. Erre az alkalomra Simay bácsi saját termésű borával vendégelte meg a társaságot, amely lelkes toasztokban köszöntötte fel a megválasztott patriarchát.

Az asztaltársaságban, amely ugyszólván a legállandóbb volt egész Aradon, a legellentétebb politikai véleményű férfiak gyűltek össze s épen ezért sokszor heves politikai viták készültek, de a patriarcha az ő nyugodt modorával lecsendesítette a heveskedőket.

Beszélek, hogy Simay bácsi tanító korában épen ellentéte volt mostani természetének. Tanítványai rettegtek szigorát, s bizony nagyon, de nagyon sokszor megsínt kezében a virgács.

Hosszu éveken keresztül elnöke volt az aradi honvéd-egyletnek, ami annál nagyobb kitüntetés volt, mert Simay bácsi egyszerű közhonvéd volt, míg Aradon többen voltak honvédtisztek is. Simay bácsi féltő gondnal őrködött bajtársai felett, s megható látvány volt, hogy valahányszor elnökölt, s bajtársai tetteiről emlékezett meg, mindannyiszor sirva fakadt.

Simay bácsi a törvényhatóságban is élénk szerepet játszott egészen addig, amíg a II. kerület kibuktatta őt. Ez nagyon fájt az öreg urnak, s ettől kezdve a nyilvánosságtól ugyszólván teljesen visszavonult.

Simay István sokáig volt tagja illetve vezetője az aradi szabadkőműves pábolynak is. Az öreg Simay bácsi a legutóbbi időkig megőrizte rugalmasságát, frissességét. Minden délután megjelent a Központban s amikor megkérdezték, hogy nem szokott-e ebéd után aludni, szinte indignálódva jelentette ki, hogy soha nem szokta megtenni. Az elmúlt évben az ősz, öreg ember ugyszólván minden átmenet nélkül összeroppant, betegeskedni kezdett, amíg most szenvedéseitől megváltotta a halál.

A család, az elhunyt holttestét Aradra szállíttatja és itt a családi sírboltban helyezik nyugalomra.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Elmaradt kirándulás. A turista egyesület igazgatósága értesíti a menyházai kirándulásra jelentkező sportegyesületi tagokat, hogy a kirándulást, azért mert arra csak hatvanheten jelentkeztek, s mivel az utazási kedvezmény szerint menetdíjából a bevezetendő külön vonat minimális díja sem fedezhető, július 10-én vasárnap nem tartják meg.

A fogoly Janek.

A vádtanács határozata.

Távirati tudósítás.

Arad, július 8.

Janek Gáza, az újpesti halálos automobil-ut sefförje, mint azt megirtuk, a pestvidéki törvényszék fogházában van letartóztatva. A vizsgálóbíró rendelte el az előzetes letartóztatást. Ez ellen Janek védője utján felfolyamodással élt a törvényszék vádtanácsához.

A vádtanács ülése.

Mint fővárosi tudósítónk jelenti ma délelőtt egynegyed 12 órakor ált össze a vádtanács, hogy a Janek ügyében döntést hozzon. De miután a vádtanácsnak nincs külön ülésterme, hanem egy főtárgyalási teremben ülésezik és ebben a teremben fél 12 órakor egy törvényszéki főtárgyalást kellett megkezdeni, a vádtanács a tárgyalást megszakította a délutánra halasztotta el.

Délután tartott ülésében a vádtanács egy óra át tárgyalta Janek védőjének felfolyamodását és úgy határozott, hogy a védő kifogásait nem teszi magáévá és helyben hagyja a vizsgálóbíró végzését, Janeket továbbra is vizsgálati fogházban tartja.

Janek védője a királyi táblához jelentett be felfolyamodást.

Fogház a szállodában.

Janeket, mikor a rendőrségre vezették, Bónis kapitány hallgatta ki. A rendőrségi kihallgatás alkalmával nem akart a vagyonával elszámolni, de előadta, hogy tavaly, amikor 99 győzelemmel sampion lett, 400.000 korona volt a jövedelme. Az idén első, második és harmadik lovaglását 120.000 korona fixumért kötötte le.

Mikor kibírdették előtte, hogy a cellába kísérik, naivul azt kérdezte:

— Nem lehetne szállodában fogva tartani engem?

Coburg bárónő.

Tudvalevő, hogy Janeket barátjának Magyar-utca 3. számú lakásán fogták el. Ki a Janek barátja? Sokan láthatták a turion. Egyszerű megjelenésű, szépnek egyáltalában nem mondható berlini leány, akivel a zseké Monte-Karlóban ismerkedett meg. Onnan aztán magával hozta. Itt tudatta a barátaival és az anyjával, hogy a leányt elveszi feleségül, első feleségét otthagya s a berlini leányt is már mint jegyesét szerepeltette mindenütt.

A maitresse Szeifert Károlynál lakik már hónapok óta albérietben, de a lakásadó nem tartotta szükségesnek bejelenteni bérletjét. A házmesterné nem is tudta, hogy hívják.

Néhány nap előtt azonban pénzeslevélhordó Baronin von Coburg címére levelet hozott Janek barátjának. Tehát Coburg bárónő a zseké jegyese. Már most csak az a kérdés, hogy valódi neve-e ez, vagy pedig csak amolyan kőkötő-név, a mi nagyon célszerű a szédítésre.

A bárónő kétségbe van esve vőlegénye sorsa miatt. Agyban, lázasan fekszik. Mikor Janeket a kórházban ápolták, ő is ott volt mellette és nem távozott el mellőle.

Janek édesanyja ma Tatáról bejött a fővárosba, hogy meglátogassa a fiát.

Janek és Hirsch barátsága.

Az az általános vélemény, hogy Janek azért barátkozott Hirschsel, mert nála vette az automobilját, holott a barátságuk egészen más,

érdekesebb háttére van. Janek automobilját a Benz-óeg képviselőjétől vette s ehhez Hirschnek semmi köze sem volt. Ami összehozta őket, az nem az automobil, hanem az aviatika volt. Janeket vágyai a levegőbe vonták. Janek röpülni akart. Már tavaly is foglalkozott ezzel a gondolattal, de akkor még kevesebbet hallott a repülőgépekről s akkor még csak lég-hajózást tervezett. A Renner fiuk ismeretes felszállásai nagyon izgatták s nagy figyelemmel kísérte minden egyes kísérletüket. Kudarcaik után egyelőre lelett tervéről, amelyet kairói utja teljesen feledtetett vele.

De jött a tavasz s jöttek az aviatikusok szenzációs eredményei. Ettől kezdve a galoppok utáni reggelinél lovakról nem is beszélt, hanem csak a repülőgépek és az eredmények után érdeklődött.

A pilóta jelölt.

Egyre növekedő testsúlya is arra a gondolatra vezette, hogy ott hagyja a lovak és finishekek világát, de mert a tapsról, dícsőségről, pénzről még se akart lemondani, elhatározta, hogy aviatikus lesz.

A bécsi derby-meeting utolsó napján Janek eltűnt. Az Államdíjban Virgilius nyergébe Cockeramot kellett ültetni, mert Janeket nem találták. Néhány nap múlva kiderült, hogy Hirsch társaságában Párisban járt s ott megvették a Voisin-biplánt, amely mint Hirsch és Csermely tulajdona, nevezve volt a budapesti meeting nemzeti díjára.

A gép vételárát állítólag Janek előlegezte, aki azonban nem elégedett meg avval, hogy magyar aviatikusok mecénása legyen, hanem mult pénteken és szombaton fel is repült. A rákosi gyakorló éren egész délelőttököt töltött a gép mellett és a gépen.

Ha ez a gép nincs, akkor szegény Hirsch még ma is élne. De így egy auton ment a két aviatikus jelölt s Hirsch hiába szólt Janeknek „menj lassabban” Janek leintette. Az auto egyik zseké utasa szerint így szólott: „Lát-szik, hogy még nem lovagoltál meleg finish!” — s rohant tovább a gyilkos rudba.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Sasfiók, sánmű.

Vasárnap: Este: Ember tragédiája, dráma.

* Sasfiók. Rostand világhírű színműve, a Sasfiók, amelyben a híres francia költő Napoleon fiának szomorú, megkapó tragédiáját vízi színpadra, holnap kerül színpadra először a nyári színházban.

* Vasárnapi előadások. Vasárnap délután mérsékelt helyárak mellett Az *obsitos*, este Az *ember tragédiája* van műsoron.

* Szinte kifogyhatatlan a legérdekesebb képekben az Uránia színház. Minduntalan új és érdekesnél érdekesebb képsorozatok kerülnek bemutatásra, amelyekről nyugodtan el lehet mondani, hogy bennük a hasznosat kellemessel a legszerosabban van összekötve. A mostani új műsor főleg a humoros képek tekintetében válik ki. A ma esti bemutató bizonyára a derűtség jegyében fog lezajlani, ámbár a mulattató számok mellett a látványos és tanulságos képek is remek példányokkal vannak képviselve. Ezek közül különösen a Dráma a kőbányában című hatalmas tragikus történet a közönség legnagyobb érdeklődésére tarthat számot. 241

A király köszönete a „Trieste” megmentőinek.

Távirati tudósítás.

Arad, július 8.

A király — mint Bécsből jelentik — ma sürgönyben fejezte ki megelégedését a megmentett Lloyd-gőzös kapitányának és legénységének a veszély idején tanúsított hősi és önfeláldozó viselkedésükért és egy másik sürgönyben, melyet a „Lowther Range” parancsnokához intézett, köszönetet mondott az angol hajónak az odaadó segítségért, a melyben ez az osztrák gőzhajót részesítette. Azok a fejedelmi tények, amelyekben az uralkodó igazán nemzete minden egyes tagjának nevében szól, mindenkor a legnagyobb érdeklődésre tarthatnak számot s így most is igaz együttérzéssel veszünk tudomást a király köszönetéről, amely most rövid időközben követi a Lloyd igazgatóságához intézett sürgönyt.

A veszedelemben forgott hajó utasai valószínűs csodákat mesélnek a „Trieste” tisztjeinek és legénységének bátorságáról, hidegvéréről és erélyéről, amelyet a végső életveszély perciben sem vesztek el. Nem kevésbé hősiess volt az angol hajó legénységének magatartása. A darák „kékzubbony”-ok az önfeláldozásnak, a tengerészek nemzetközi összetartásának gyönyörű jelét adták, amikor saját életük kockáztatásával, sőt feláldozásával társaik megmentésére siettek. Az angol gőzhajó maga is súlyos veszedelemben forgott, de épen a közös veszély perciben diadalmaszkodott minden kiesinyes önérdék és rivilitás felett a minden kulturnemzeteket összefűző szolidaritás.

A király sürgönye külön megemlékszik még arról az angol tisztéről is, aki a mentés és segítségnyújtás alkalmával, a legzesebb emberi kötelesség teljesítésében hunyt el.

Távirataink a következők:

A király meghagyásából Schiessl Parstorff báró kabinetirodai főnök, a „Trieste” kapitányának, valamint a „Lowther Prange” parancsnokához a következő táviratokat intézte:

„Nitshe Ödön urnak, a „Trieste” Lloyd gőzös parancsnokának, Bombay. Ő császári és apostoli királyi Felsége legkegyelmesebben meghagyni méltóztatott, hogy Nagyságodnak, valamint a „Trieste” gőzhajó derék legénységének legfelső megelégedését fejezzem ki azért a férfias és önfeláldozó tevékenységért, amelyet a veszélyes ut, valamint a szerencsés megmenekülés alkalmával tanúsítottak.

Schiessl báró,

kabinetirodai főnök.

Az a sürgöny, melyet a király a Triestet megmentő angol hajó parancsnokának küldött, a következő:

„Captain of the S. S. „Lowther Range” Bombay.

His Imperial and Royal Apostolic Majesty has given orders to express His Majesty's sincere thanks for the brave assistance given to the Austrian Lloyd steamer „Trieste” by the „Low-

ther Range" and regrets that a loss of life has occurred in the occasion.

Baron Schiessl m. p.

(Magyarul: „A Lowther Raue" gőzhajó parancsnokának Bombay"

Ó császári és apostoli királyi felsége legkegyelmesebben meghagyni méltóztatott, hogy kifejezzem Ó Felsége őszinte köszönetét azért a derekas segítségért, amelyben a „Lowther Raue" a „Trieste" osztrák Lloyd-hajót részcsatolta és egyuttal részvétét is a felett, hogy a segélynyújtás alkalmával egy emberélet is áldozatul esett. Schiessl báró.)

HIREK.

A postások mozgalmá.

A kormány álláspontja.

Távíratilag tudósítás.

Arad, július 8

Megirtuk, hogy a postások már régebb óta elégedetlenkednek, mert a még tavaly megígért fizetésrendezés mindezekig késik. A postások abban az esetben, ha a fizetésemelés hamarosan nem lesz meg, sztrájkjal, illetve amerikaiással fenyegetőznek.

A kereskedelemügyi miniszter álláspontja ebben az ügyben az, hogy *okvetlenül teljesíti a postások jogos kívánságát*, az új fizetésrendezés benn lesz az 1911-iki költségvetésben, de viszont másrésztől nem fogja megengedni, hogy a posta fegyelme csak egy parányit is meglazuljon.

Egy újságíró ma délelőtt fölkereste Kálmán Gusztáv államtitkárt, aki a postások mozgalmáról így nyilatkozott:

— A postai alkalmazottak értékét és kötelességtudását a *kormánytól senki jobban meg nem becsüli*. Mi jól tudjuk, mi csoda nagy szolgálatot tesznek nek az országunknak és hogy milyen fontos feladat hárul rájuk. Éppen ezért tartotta kötelességének a kormány, hogy már a *jövő esztendőre beállítsa a fizetésrendezést a költségvetésbe*. Sajnos, visszafelé már nem lehet ugyanezt megcselekedni. De ez sem a mi hibánk. Tudom jól azt is, hogy a munka folyton szaporodik. Ezzel szemben a létszámot is szaporítjuk minden évben 3000 emberrel. Mi minden lehetőséget megteszünk, hogy az állami szervezetnek ezt a fontos gárdáját a kor színvonalán tartsuk.

Az államtitkár még kijelentette, hogy a passzív rezisztenciában nem hisz.

— **Időjárás.** Az aradi meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 9-én az időjárás: változékony, szeles, hűvös, sok helyütt csapadék.

— **Kassa a harmadik egyetemért.** Budapestről jelentik: Kassa város nagyszámú küldöttsége tisztelgett ma Zichy János gróf kultuszminiszternél és a miniszterelnöknél a harmadik egyetem dolgában. A küldöttséget Sziklay főispán és Takács Menyhért jászói prépost vezették. Takács beszélt és átnyújtotta a város elnökiiratát. Zichy gróf válaszában kijelentette, hogy az egyetemek szaporítása befejezett dolog, csak az a kérdés, hol állítsák fel azokat. Kassa jogcímet, elismeri ugyan, de határozott kijelentést nem tehet. A miniszterelnök válaszában azt hangoztatta, hogy Kassát nem lehet kihagyni ama városok sorából, ahol egyetemet kell létesíteni, de határozott választ ő se adhat. A küldöttség megajánlta a minisztereket.

— **József főherceg aratói között.** A kisjenői főhercegi uradalomban, mint általában az egész környéken javában folyik már az aratás. Az erőteljes kaszavágások nyomán zizegve hull az érett kalász, amely az idén igen szép termést ígér. József főherceg szokásához híven az idén is megjelent aratói között és egész birtokát bejárva mindenütt meglátogatta munkásait, akik a fenséges földbirtokost mindenütt a hagyományos arató ünneppel fogadták. Megjelent a főherceg Libits Adolf jószágkormányzó és Kokas József jószágigazgató kíséretében a bánkúti, ősi-majori, bókonyi majori, petőszegi, feseti, józsi majori, dohányosi és nyerges ői aratók között, akik kalászkoszorúval szalmából és vadvirágból font apróságokkal kedveskedtek a foldesurnak. József főherceg pedig az uradalom minden egyes arató munkását megjutalmazta megelégedése jeléül. A főherceg a ki délutánonként eserkészni szokott birtokán, tegnap este külön vonattal visszautazott Budapestre, de az aratás befejezése előtt még egyszer vissza fog jönni Kisjenőre.

— **A polgármester Budapesten.** Varjassy Lajos polgármester ma Budapestre utazott, hogy a léghűtő építése ügyében hozott közgyűlési határozat jóváhagyását megsürgesse. A polgármester tisztviselői fizetésrendezésre vonatkozólag is tárgyal, mert az a célja, hogy a miniszteriummal történt előleges megállapodások után foglalozzék vele a közgyűlés és így annak határozatát mielőbb jóváhagyhassa a legfelsőbb hatóság.

— **Megkárosított aradi gőzmalom.** Bécsből jelentik: A rendőrség ma letartóztatta Stefan Alajos és Ferenc pékmestereket hamis bukás és család miatt. A pékek 100.000 korona értékű árut rendeltek és elkótyavetyélték. A bukásban több budapesti és egy aradi malom is érintkezve van.

— **Botrányok a bécsi községtanácsban.** Bécsből jelentik: A bécsi községtanács mai ülése botrányos zajos jelenetekkel volt tele. Szociálisták és keresztényszociálisták verekedtek össze és az ok még most is *Lueger* volt. Napirenden volt az elhunyt polgármester betegsége és temetése által okozott 69525 korona költség tudomásulvétele feletti határozathozatal. Különösen Schumayer, a szociálisták vezére és Bielvhaver keresztényszociálisták vezettek össze. A vita hevében az utóbbi egy súlyos, reprodukálhatatlan sértést vágott a szociálisták fejére, akik nagyon fel voltak háborodva, hogy az elnöklő Neumayer polgármester nem utasította rendre Bielvhavet. Neumayert keztek sértegetni, mire a gyorsan összehívott fegyelmi bizottság a két szocialista vezért kizárta az ülésről, mely nagy botrányok közt ért véget.

— **Tengeri hadgyakorlat.** Bécsből jelentik: Julius huszadikán Dalmácia partvidékén nagy tengeri hadgyakorlatok kezdődnek, melyeknek célja, hivatalos kijelentés szerint „*védelmi harc tanulmányozását Dalmácia partvidékén.*” A hadgyakorlatok, melyekhez hasonló nagymérvű katonai munkára még nem volt nálunk eset, tisztára az izriai dalmát partvidéken fognak lefolyni, a partvidék egész hosszában, a szigetek és Dalmácia közt. Három nagy csatahajó, három másodosztályú csatahajó, hat nagy cirkáló, tíz torpedohajó, egy sereg kisebb parti jármű vesz részt a manővereken, továbbá most első ízben hat tenger alatt járó hajó is. Mind ezek hétezer embert fognak foglalkoztatni.

— **De la Roche bárónő balesete.** Párisból jelentik: *De la Roche* bárónőt, akit Budapestről igen sokan ismernek, ma *Bethenyben* a repülés alkalmával súlyosabb természetű baleset érte. A bárónő körülbelül 30–40 méterről lezuhant, kirepült az ülésből bal karját és jobb lábát eltörte, a fején pedig zúzódásokat szenvedett. Attól félnek, hogy a koponyája megrepedt. A bárónő szerencsétlenségét az okozta, hogy a feje felett repült *Linspainter* aviatikus, kinek gépe nagy légáramlatot csapott. Ebbe került be *De la Roche*, ki lélekjelenlétét elvesztette és megállította a motort. Mások szerint a baleset oka motordefektus. A bárónőt a kórházba szállították.

— **A megszökött ügyvéd házassága.** Annak idején hirt adtunk arról, hogy *Rupp Géza* fővárosi ügyvéd nagyarányú adósságok hátrahagyása után Magyarországból megszökött *Kratowill* Erzsébettel, az Opera egyik táncosnőjével. Mint egy new-yorki távirat jelenti. *Rupp Géza* dr. megérkezett New Yorkba. *Ellis Izlandon* azonban feltartóztatták, minthogy oly nő társaságában utazott, akivel nem volt megesküdvé. *Rupp* vallomásának jegyzőkönyvbevétele után mindkettőjüket szabadon bocsátották. Egy fővárosi estilaphoz érkezett kábeltávirat szept. 1-én *Rupp Géza* dr. ma New-Yorkban feleségül vette *Kratowill* Erzsébet kisasszonyt, a budapesti Operaház táncosnőjét. A szertartás egy előkelő magyar család lakásán folyt le, a hol e célból a békebíró megjelent.

— **Készülő vasutas sztrájk.** Párisból jelentik: A francia vasutak mintegy háromszázezer alkalmazottja sztrájkra készül. A francia kormány is ugyanazzal az eszközzel akar védekezni a sztrájk ellen, mint 1904-ben a magyar kormány. A hadügyminiszter ugyanis készülteket tett a tartalékos vasutasok fegyvergyakorlat címén való behívására. A vasutasok: 1800 frank fizetési minimumot és napi tíz óras maximális munkaidőt követelnek. Ezekről a feltételekről hallani sem akarnak a vasutársaságok, de a kormány sem. Ha egy héten belül végleges és kielégítő választ nem adnak a társaságok, akkor legkésőbb július 17-én megállanak a vonatok egész Franciaországban. Biztosra veszik, hogy a sztrájk a jövő hét végén ki fog törni. A hírlapok nagy előkészületeket tesznek arra az esetre, ha a vasuti közlekedés megszűkna. *Automobilokkal fogják szállítani a lapokat vidékre és a fürdőhelyekre.*

— **Halálozás.** *Vejtek* Alajos aradi gyógyszerész 81 éves korában meghalt. E hónap 9-én, délután 4 órakor temetik a Lipót-utca 3. számú házból. Az elhunytat, aki az aradi úri társaságok becsült tagja volt, előkelő, kiterjedt család gyászolja.

— **Pusztító hőség Amerikában.** Newyorkból jelentik: Egész Észak-Amerikában türheterlen a hőség. Egyre többen esnek áldozatul a napszurásnak. Az emberek a tengerpartra és a hegyekbe menekülnek. Az éjjeleket a parkokban és az utcán töltik, mert a lakások levegője elviselhetetlen. Eddig mintegy hétszázán vesztették el életüket a hőség következtében.

— **Öngyilkos urileány.** Temesvárról jelentik: *Ullrich* Ödön királyi kataszteri főmérnök 32 éves leánya, *Ullrich* Böske ma este hét órakor szíven lőtte magát és meghalt. A gyönyörű leány napok óta buskomor volt, mert a leendő vőlegénye egy másik leánnyal jegyezte el magát.

— Főszolgabíró és a szociálisták. Többször megemlékeztünk már arról a folytonos surlódásról, amely az almáskamarási szociálista-párt és az eleki főszolgabíró Mladin Miklós között hosszabb idő óta húzódik. Erre az egyenetlenkedésre élénk bizonyosság az alább közölt főszolgabírói határozat, amely a szociálista párt működését betiltja. A határozat a következő:

Az összejöveteleket betiltom és a menyniben működésüket folytatnák a gyűlések vezetői és a gyűlésben résztvevőket megbüntetem. Indokok: Társaság, nyilvános jeleggel bíró vagy egy állandó cél szolgálatában álló összejöveteleket esetéről esetre kikérendő hatósági engedély mellett rendezhetnek vagy pedig akkor, ha a társaság alapszabályokkal bír és ezen alapszabályokat a Beügyminiszter ur elfogadta. Az április 3-án történt szervezkedés megengedett ugyan, azonban politikai párt működése a képviselő választás befejezésével véget ért. Ezen tilalom ellenőrzését a csendőrség szigorú köteletségévé teszem, mert bejelentők ugyanazok, kiknek szociális irányu ténykedését Beügyminiszter ur fölfüggesztette és kik ellen ezen miniszteri intézkedés ma is érvényben van. Mladin Miklós, főszolgabíró.

— Eljegyzés. Fein Oszkár eljegyezte Fürst Stefániát Trojásról.

— Kell Manó cég ajánlja kitűnő minőségű harisnyait és keztyűit. Telefon szám 673. 652

— Az ügyvéd merénylete. Budapestről jelentik: Jancsó Kálmán dr. budapesti ügyvéd Révay-utcai irodájában ma késő délután megjelent egy magas fiatal ember és alig töltött pár percet, felkapott az íróasztalról egy súlyos levélnyomót és oly erővel sújtotta a fejébe, hogy az ügyvéd elvesztette eszméletét. A mentők térítették magához. Az ügyvéd nem ismeri a merényletet. A rendőrség megindította a nyomozást.

— Bélyeglopással gyanúsítva. Amióta a debreceni bélyegpanama kiderült, azóta a nagy alföldi metropolisban nem tanácsos bélyegeket manipulálni, mert hamarosan rendőrkézzre kerül az ember. Így járt szegény Paszternák Lipót is, egy fiatal mozgókereskedő, aki Szatmárról érkezett tegnap Debrecenbe. Paszternák Lipótnak utközből elfogyott a pénze. Mit tegye hát szegény fej? Volt a batyujában néhány okmánybélyeg. Nem debreceni, nem vasúti, hanem egészen jó szatmári okmánybélyeg. Egyik koronás bélyeggel bement az egyik Piac-utcai trafikba s megkínálta a kisasszonyt: Vegye meg kisasszony ezt a bélyeget! A kisasszony ijedten nézte a bélyeget, gyanusan pillantott Paszternákra és szörnyű gondolatot támasztott benne a gyanús bélyeg. Azt gondolta ugyanis, hogy a fiu biztosan Mándoky csöndes társa, akit a máv. bélyegügyeiben mint „és Társát” jelez a debreceni törvényszék vizsgálóbírója. E gondolat vitte rá a cselekedetre a kisasszonyt, aki rendőrt hívott s átadta neki Paszternákot meg a bélyeget. A rendőr a bélyeget s Paszternákot fölpackolta s beszélt a rendőrsége, ahol vallatásra fogták, hennan tett szert a koronás bélyegre. Paszternák készen volt a felelettel: — Mikor még pénzem volt vettem s most nincs pézsem, el akarom adni. Eddig nem is volt baj. A sánda gyanu kezdett mulni, amikor bekövetkezett a baj. Magmózták ugyanis Paszternák batyuját s abban több bélyeget és üresblankettát találak.

— Szükségem volt azokra is, — mondotta kétségbeesetten Paszternák, — vettem őket, még Szatmáron, kérem. De hát hiába, a rendőrségen nem hittek Paszternáknak. Rosszat gondoltak róla, nem ugyan azt, hogy bűnös összeköttetésben van Mándokyval, csak annyit, hogy ő sem fizetett a váltóürlapokért. Letartóztatták tehát, mivel igazolni sem tudta magát és megindítják ellene az eljárást.

— Hóviharak Erdélyben. Székelyudvarhelyről jelentik: Ma délután óriási hó és jégvihar zúgott végig a székelyföldön, Marosvásárhelytől kezdve Székelykereszturig. A jégeső a terményekbe rengeteg pusztítást okozott. A kukorica majd mind tönkrement, azonkívül a buza, árpa, rozs is sok helyt elpusztult. A lakosság nagy nyomornak néz elébe.

— Eladott birtok. Márcitaváról írják: Egy konzorcium megvette Féger István nyug. főkonzu), mercifalvai nagybirtokos 1400 holdból álló birtokát egy millió ötszáz ezer koronáért. A birtokot minden valószínűség szerint parcelálazzák.

— Találó példa. A tanító ur egy meleg délutánon a gyermekeknek az összeadás és kivonás műveleteit magyarázza. Hogy e kérdéseket érthetőbbé tegye az életből vesz példákat. Számos ilyen példa után mosolyogva fordul oda az egyik nebulóhoz: No, Jóska! mond meg nekem, ha a te kutyuskádban tegnapelőtt 75 bolha volt s tegnap még 25 jött hozzá, hány bolha van ma benne? Jóska minden habozás nélkül azt feleli: „Akkor ma nincs benne egy se!” Hogyan? Miért? Azért, mert nálunk állandóan van otthon „Zacherlin” válaszolta Jóska meglepődött mosolylyal.

— Francia likőrök legbiztosabb készítéséről — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillé, Vojtek és Weisznál. 279

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatású.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.

SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipóci Salvator-forrás-állomás, Budapest, Rudolfsrakp. 8.

SPORT.

+ Atlétikai bajnoki viadal színhelye lesz az A. A. K. Török Gábor-utcai sporttelepe vasárnap délután. Délmagyarország legkiválóbb atlétái fognak küzdeni a bajnoki címért. Nem egy országos nevű atléta szereplése fogja a verseny nívóját emelni. A szegedi Nagy Miklós a temesvári Ujlaki Ruzsó ez év tavaszán tűntek fel és értékes győzelmeket arattak országos versenyeken. A régi délmagyarországi atléta gárda teljes számban felvonul vasárnap a közönség elé. Az örökifjú Ziffer Sándor, Alt János, Mudin István, Odry Zoltán, Witzenetz Márton, Lengyel Ede, Szigethy Jenő. Be fog mutatkozni mint atléta az A. A. K. kitűnő football kapusa Greguss Pál. Sprintereink között újra látjuk Valerián Lászlót, ki a fiatal gárda legjobbjával, Dobó Istvánnal veszi fel a küzdelmet. Két igen érdekes csapatverseny kerül eldöntésre Délmagyarország városai között. Az egyik sulydobó csapatverseny, melyben a T. A. K. és A. A. K. erős ellenfelek; a másik staféta futás, melyben a T. A. K., Aradi Postások és A. A. K. csapatai küzdenek a pálmáért. A verseny tulajdonképpen délután négy órakor kezdődik, de a nagyszámu nevezések miatt a rendezőség három órakor a verseny előtt bonyolítja le a sulydobás csapatversenyét és a kalapácsvetést.

+ Atlétikai klub Nagylakon. Az 1909 évben megalakított Nagylaki Atlétikai Klub az idén újból megalakult. A tagok száma száz. Az egyesület négy csoportra oszlik: atlétikai, football és fűlelabda, tennisz és vívósztálya. A tisztviselők a következők: Elnök: Spargely Béla, alelnök: Bankó Lajos, titkár: Sternheim Mózes, jegyző: Blau Izidor, aljegyző: Hornaj Gergely, szertáros: Luczai Kornél, pénztáros:

Blau Andor, ellenőr: Ruzs György, játékosvezetők: Sztaiy János, Spargely Béla és Luczai Kornél.

TARKASÁGOK.

★

(Kollégák.) Egy volt Justh-párti képviselőről beszéltek ezt a históriát, amelyen most sokat mulatnak a főváros politikai kávéházaiban. A szóban lévő képviselő a napokban a Kossuth-párthoz csatlakozott, miután a Kossuth-párt vezére néhány óráig kapacitálta. Ezt a képviselőt volt pártívei a következőképpen tréfálták meg, hogy boszut álljanak rajta elvtelenségéért. Este elmentek vele sétálni és fölbujtottak egy kétes erkölcsű hölgyet, hogy az utcán álljon eléje aztán mondja a honatyának azt, amire előzetesen betanították. A hölgyecske tényleg a képviselő elő toppant és bizalmaskodó hangon megszólította:

— Hova sétál kollégám?

„Az elveit cserélő képviselő nagyot nézett, aztán különös hangon mondta:

— Hozzám szólt?

— Persze hogy magához, kolléga ur, — felelte a dáma.

— Miért nevez engem kollégának? — méltatlankodott a volt Justh-párti követ.

— Mert magát is olyan könnyen le lehet venni a lábáról akárcsak engem.

★

(Ami nem bizonyos.) Szóvicceiről ismert kávéházi férfiúval történt az, amit itt elmondunk.

A szóvicces férfiú barátja, egy fiatal kereskedő nagyon sűrűn vét ama parancsolat ellen, amely így szól: „Ne kívánd a más feleségét, se ökrét se szamarát.” A kereskedő nem is kívánta a más szamarát, ellenben a más feleségét gyakran szokta magának kívánni. A napokban földült ábrázattal rohant a barátjához, a fűnt körülírt konok szóviccegyárhoz.

— Te, — lihegte — azt hiszem a feleségem sejt valamit. Azt hiszem megtudta az egyik viszonyomat.

Aztán tanácsot kért a barátjától, hogy mit tegyen, ha a felesége rájön az egyik kalandra. Miután a szóvicce-barát ellátta a megfelelő tanácsokkal, hazaküldte, hogy azonnal győződjék meg arról, vajjon tud-e valamit a felesége?

Másnap aztán megkérdezte a barát:

— Na, hogyan viselkedett a feleséged? Jó vagy rossz újságot mondasz-e? Széna-e vagy szalma?

Ragyogó arccal felelte a kereskedő:

— Azt hiszem, hogy a feleségem nem tud semmit. Nagyon furcsán viselkedett, nagyon kutat, de azért nem volt közöttünk semmi viharos jelenet.

— Szóval...

— Szóval azt hiszem, hogy szalma.

— Nana, — felelte emez — az ember ilyen esetben soha nem tudhatja, hogy szalma lesz-e, vagy — széna.

★

(Találkozó.) A napokban jött haza egy aradi tisztviselő, aki tízéves találkozóon volt és pompásan mulatott egykori iskolatársával.

— Hol találkoztál a barátaiddal? — kérdezték tőle, amikor hazajött.

— Miskolcon találkoztam, — de volt olyan osztálytársam, aki nagyon későn jött a bankettra és azzal már csak az asztal alatt találkozhattam.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

A gentry. Jó. A közlendők közé soroztuk.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Aradi gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 8.

Az időjárás kedvező voltát továbbra is megtartotta, leszámítva az időközönként jelentkező — bár kisebb időtartamu — esőzéseket, amelyek a megindult aratást hátráltatják.

A gabonaüzlet irányzata valamivel kellemesebb.

A mai piacon tekintve, hogy a mezői munkálatok serényen folynak, enyhe hozatal volt. Elkelt:

100 mm. buza	8.20—8.50
100 mm. tengeri	5.40—5.50

Az árak ötvenkilogrammonként, koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktözsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, július 8.

Amerika 1-el olcsóbb. Készáru: jobb kereslet. megfélelő kínálat.

As árak 50 kilónként számítva:

	Déli sárlat	3 órai sárlat
Buza 1910. októberre	9.20—9.21	9.22—9.23
Rozs 1910. októberre	6.99—7.—	6.99—7.—
Tengeri 1910. júliusra	5.40—5.41	5.42—5.43
Zab 1910. októberre	7.18—7.19	7.18—7.19

Budapesti értéktözsde. (Táv. jelentés.)

— Július 8. —

Magyar aranyjárdék 4%	113.20
Magyar koronajárdék 4%	92.25
Magyar koronajárdék 3 1/2%	82.75
Magy. földteherm. kötvény 4%	92.35
Horvát-szlavon földteherm. kötvény	98.50
Magyar nyereséysorsjegy kölcsön	225.—
Tiszasszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	156.60
Osztrák járadék papírban	94.—
Osztrák járadék ezüstben	97.75
Osztrák járadék aranyban	116.50
Osztrák koronajárdék 4%	94.—
1860. évi osztrák államsorsjegy	171.—
Osztrák-magyar bankrészevény	18.45
Magyar hitelbank-részevény	840.—
Osztrák hitelintézeti részevény	665.—
Osztr.-magy. államvasuti részevény	740.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.06
Német birodalmi márka	117.52 1/2
London vista	240.05
Páris vista	95.27 1/2
20 márkás arany	23.49

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. Július 8.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos új ...	8.70—8.80
78 " " " " " "	8.80—8.90
77 " " " " " "	8.90—9.00
78 " " " " " "	9.10—9.20

Buza (Temesvári keresk. ár):

75 kilogrammos új... ..	8.60—8.70
Rozs új... ..	6.40—6.50
Árpa új... ..	5.25—5.35
Zab új... ..	6.25—6.30
Tengeri régi... ..	5.40—5.45

Budapest kőbányal sertéskereskedelem.

— Július 8. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammig rjedő sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 142—144 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban 146—148 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban 146—150 fillérig.

Sertéselészám: július hó 6. napján volt készlet 38812 darab, július 7. napján felhajtott 406 darab, július 7. napján elszállított 436 darab, július 8. napjára maradt készletben: 38.782 darab. A hizott sertés üzlet irányzata élénkebb.

Felelős szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

NYÁRI SZINHÁZ.

Szombat, 1910. július hó 9-én:

SASFIÓK

(L'Aiglon.)

Dráma 5 felvonásban. Irta: Edmond Rostand. Fordította: Abrányi Emil.

S Z B M É L Y E K:

Ferenc, herceg Kápolnay J.	Gentz	Kolcsár L.
Metternich Szendrey M.	Camerata	Zalay Margit.
Mária Lujza Novák Irén.	Lordet Teréz	Harmath J.
A főhercegnő Kun Irén.	Lord Cowley	Szabó Gyula.
Bombelles Keller I.	Ormester	Szabó Gy.
Ditrichstein Nagyiván I.	Flambeau	Kesztyer Ede.
Báró Obenaus Szabó Lajos.	Prokesch	Vass Jenő.
Az orvos Szabó S.	Foresti	Boda Ferenc.
Attaché Ajtay Ödön.	Sedlinsky	Polgár S.
A szabó Dely Lajos.	Ferenc császár	Várnay Jenő.

Kézlete 8 órákor.

URÁNIA SZINHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. július 1-én, szombat:

1. Kifosztott szerelmes. Humoros. — 2. Az önfeláldozó testvér. Dráma — 3. Búdkészítés Csikmegyében. Bredói felv. — 4. A levegő urai. Színes kép. — 5. Pünkösdi királyság. Humoros. — 6. Dráma a kőbányában. Dráma. — 7. Finom sajt. Humoros. — 8. B. gum látképe. Látvá yos.

Előadások délután 7 órától kezdve.

Helyárak: I-és hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillés

NYILTÉR.

Limbbeck János és fia

első magy. kir. szab. érekeperső-gyára és temetőrendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Özv. Vojtek Alajosné szül. Schmidt Anna, a saját, ugy az alulírottak nevében is fájdalomtól megtört szívevel tudatja a forrón szeretett és felejtethetlen jó férj, illetve édes apa, após, nagypapa, dédapa és rokon

Vojtek Alajos,

okleveles gyógyszerésznek.

folyó évi július hó 8-án, hajnali 1 órákor, életének 81-ik és boldog házasságuk 37-ik évében rövid szenvedés után történt jobblétre szenderültét.

A boldogult földi maradványai július hó 9-én, d. u. 4 órákor fognak Lipót-utca 3a. számú házban a római kat. egyház szertartásai szerint becsapoltetni és a felső temetőben levő családi sírkertben örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szentmise a boldogult lelki üdvéért július hó 12-én d. e. 9 órákor fog a főt. minorita atyák szentegyházában az egek Urának bemutattni.

Aldott legyen emléke!

Arad, 1910. július hó 8-án. 2460

Vojtek Anguzta férjezett guthori Földes Kelemenné, Vojtek Kálmán, Vojtek Emma férjezett Gavrilovits Istvánné, Vojtek Alajos, Vojtek Hajnalka férjezett Vaniss Lászlóné, gyermekei: guthori Földes Kelemen, Gavrilovits István, Vaniss László, vejei: Vojtek Kálmán szül. Zachariás Irszi, menyé: Hehs Vilmosné szül. Földes Margit és férje, Földes Béla, Földes János, ifj. Vojtek Kálmán, Vojtek Géza, Vojtek Ilonka, Mateovits Béláné szül. Gavrilovits Róza és férje, ifj. Gavrilovits István, Gavrilovits Giza férjezett Prodanovits Gyuláné, Vaniss Adrien férjezett Czigler Arnoldné és férje, ifj. Vaniss László, Vaniss Irén, Vaniss Magda, unokái és számos dédunoka. Csenkey Károly és neje szül. Schmidt Sarolta és fiacskája, rokonai.

Olcsó árjegyzék!

oly cikkekről, melyek kizárólag nálunk szerezhetők be.

Joupon tiszta selyem taftt 5 frt. 80. darabja

Moire selyem darabja 4 frt.

Cloth lüszter és mosó jouponok feltűnő olcsó áron.

Herveth fűző, legujabb facon, darabja 3 frt. 50.

Nagy parthie vétel férfi és női zsebkendőkben.

Sok ezer méter schweici himzés maradékok féláron.

szücske szőnyegek nyírott, prima, Plekely szépséghibával — újabb szállítmány érkezett.

Szőnyeg maradékok rendkívül olcsón.

Kelenye árak

Óriási kész raktár mindennemű fehérneműkből, **női ingek, corset-ták, himzett kész ágy készletek, Schroll chiffon, prima cerna vásznak** egyelőre még minden **áremelkedés nélkül** nálunk beszerezhetők.

Rosenblüh H. és Társa
ARAD

Julius hóra.

Nyári takarók,

Trico-Piquette

és remek mintázatu 46b

Flanell takaró,

használatban legkellemesebb, hűsít, drbja 3 frt. 25.

Női fürdőöltönyök,

férfi rövid alsónadrágok

igen olcsó áron.

Férfi sephyr sportingek

nagy választékban.

Kóser-vendéglő áthelyezés!

Értesítés! Van szerecsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy **kóser vendéglőmet Asztalos Sándor-utca 9. alá helyeztem át**, hol is naponta **friss tormás virsli és mindennemű hideg felvágottak kaphatók**, ugyszintén kitűnő italok és izletes ételek

Értesítés!

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

vízvezeték, szerelő és bádogos üzletet nyitottam.

Amidőn biztosítom a n. é. közönséget arról, hogy bárminemű szakmába vágó munkát a legnagyobb szakértelemmel, lelkiismeretesen és szolid árak mellett elvállalok. Kérem szíves pártfogásukat, tisztelettel 2422

Czitrom Adolf,

Arad, Atzél Péter-utca 1. szám.
Telefon 761. sz.

Alkalmi vételek és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb óra és ékszerárátára

Deutsch Izidor

óras és ékszerész 3120
Waltzer János-utca, Minortta-palea.

Zálogcédulák

arany és ezüstneműek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcsereeltetésnek
TELEFON 439. TELEFON 439.

Havi abonnensek is elfogadtatnak.

Szíves további pártfogást kér, kitűnő tisztelettel

2549

ÖZV. Krauszmann Sománé.

Azonnal tűz! Azonnal világosság!
Patent tűszerszám!

Nem kell gyufa

Nincsen hiba.

az egyedüli valóban jó és praktikus gyújtószerző, egyben világító eszköz „Imperator” lovag Auer v. Welsbach patentje. Félkézzel könnyen kezelhető. — Ár 3 korona bérmentve. Előzetes fizetés vagy utánvét mellett. I. Wiener Allgem. Versand aus, THEODOR ILLEK Wien I. Postgasse 11/9. e. 6874

12582—1910.

Hirdetmény.

A földmivelésügyi miniszter 1708. eln./1910. sz. rendeletére köz-III/3.

hírré tesszük, hogy az Oroszországgal 1906. évi február hó 15-én kötött kereskedelmi és hajózási szerződés aláírása alkalmával történt kölcsönös jegyzékváltás útján megállapított és a baromfinak és állati nyersterményeknek Ausztria-Magyarországban és Oroszországban való állategészség-rendőri kezeléséről, valamint az állatoknak, állati nyersterményeknek és vészterjesztő tárgyakra Oroszországból a magyar szent korona országba való behozatalára és ezeken keresztül átvitelére nézve hatályban levő állategészség-rendőri kezelésről szóló határozmányokat az azok iránt érdeklődők az aljegyzői hivatalban (Városház, emelet 67. sz. ajtó) a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetik.

Arad, 1910. július hó 2.

A városi tanács.

Körösvölgyi gazdasági kereskedelem és ipari szövetkezet
Gurahoncon.

Ajánlunk elsőrendű száraz 7 láb hosszú

szőlőkarót

ugyszintén

bükk, cser és gyertyán hasáb és dorongfát

a legjutányosabb árak mellett. — Kivánatra ajánlattal szolgálunk.

Körösvölgyi gazdasági kereskedelem és ipari szövetkezet.

1640

PETROSAFROL

Bevált készítmény a hajnöves előmozdítására, a fejbőr erősítésére, hajhullás és korpaképződés megakadályozására.

A Petrosafroltól a haj selyempuha, rugganyos lesz.

ÁRA 1 KORONA. 361

6 üveget ingyen láda és csomagolásban bérmentve küld

FÖLDES KELEMEN

gyógyszertára ARAD.

Minden üveghez részletes utmutatás van mellékelve miként használandó e készítmény és miként ápoljuk hajunkat, hogy az egészséges szép a tömör legyen.

A készítmény ártalmatlanságáért teljes garanciát vállalunk.

Szegeden

Szeged állomás mellett Bors Mihály kétemeletes modern nagy szállodája megnyit.

2636

Nagymennyiségű
pléh-pánt
és
maculatura
jutányos áron
eladó.

Olvasóinkat
tisztelettel kérjük
bevásárlásaiknál
lapunkban olvasott
hirdetésre hivatkozni.

Nem kell reklám!

Mert mindenki tudja, hogy a

temesvári ernyőgyár raktárában legolcsóbban szerezhetheti be

ernyő és fűző szükségletét.

Javítások olcsón és pontosan eszközöltetnek. Varga D. Dani.
Arad, Központi szálló mellett. (Andrássy-tér 20.)

APRÓ HIRDETÉSEK.

Akinek

ismeretség híján

házasárra,
nevelőre,
születvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vinczellőre,
kertészre,

kulcsárra,
gazdasszoyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára
pénzbeszédőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége,

Aki

eladni kíván

stort,
söngörát,
dort,
gyümölcsöt,
gabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást, stb.
vagy

Aki

bérbemenni kíván

birtokot,
házat,
vadászterületet,

kocsit,
lovat,
halászatot,
telket,

Aki

mindesekret vétel vagy bérbemvétel céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban ér csóit, ha az

„ARADI KÖZLÖNY”

kis hirdetési

rovatát használja.

„A. V. A.”

Mem jelent meg. 2655

Ügyes kárptos

olcsón ajánlkozik házakhoz dolgozni úgy helyben, mint vidékre. Stáhl M., Bercsényi Miklós-utca 82. sz. 2657

Kiadó

augusztus hó 1-ére, József-főherceg-ut 1. számú ház II. emeleten 1 szoba, konyha és fürdőszoba. Bővebbet a házmesternél. 2627

Ka cigarettázik

használjon Progress szivarkahüvelyt. 100 drb. 26 fill. 1000 drb. K. 240. Egyedül kapható Ingusz I. és Fla könyv- és papirkereskedésében Arad, Andrássy-tér 16. és Weitzer János-utca. 1651

Kész talicskák

nagyban és kicsinyben, vasalva vagy anélkül olcsón kaphatók. Viszont elárúsítók kedvezményben részesülnek. Geiszler jármű- és faárugyár Miksa-utca 2-3. 2505

Kiadó

Mosóczy-telepen Dugonics-utca 20. egy mézárós és hentes üzlet. Bővebbet ugyanott. 2655

Másodéves joghallgató,

ki egy évi gyakorlattal bir, ügyvédi irodában alkalmazást keres. Cim a kiadóhivatalban. 2658

A nyaraló és fürdőző

közönség figyelmébe ajánlom 90 ezer kötetes kölcsönkönyvtáramat. — 80.000 kötetes zenekölcsönző Intézet — Confetti és lampionok legjutányosabb forrása. — Olcsóságok levélpapírosban. Üzleti könyvek: Strazzák stb. nagy raktára. — Irodai kellékek és írószerekben különlegességek. — Antiquarium. Kerpel Izsó könyvkereskedése Aradon. Telefon 885. sz. 525

Olcsó pénzt

közvetit tisztviselő-, váltó- és jelzálog-kölcsönökre, továbbá minden elfogadható érték 70%-áig. Wéber Károly bankbizományos, Világos. Telefon szám 20. 2478

Szöllő birtok

vétel és eladására a hegyalján előjegyzéseket elfogad: Wéber Károly bankbizományi iroda, Világos. — Telefon szám 20. 2477

3000

tégla eladó. Boros Béni-tér 22. 2667

Üzletáthelyezés.

Eisele János Koronás Áruháza Arad, Forrai-utca Gr. Hunyady-féle palotába helyeztetett át. 2374

2 kis leánygyermek

teljes ellátásra elfogadtatik intelligens özvegy urnónél. Háznál zongora és tanítás is és szülői gondozás. Cim a kiadóban. 2611

Az Izr. Fiuinternátus-

ban a jövő tanévre még egy pár növendék felvétetik. Prospektussal szolgál Steiner, Chorin Aron-u. 1. 2547

Lampion, Confetti

legolcsóbb árban. Crépe papírok a legdivatosabb színekben. Nyári Divatalbum 60 fillér Ingusz I. és Fla könyv- és papirkereskedésében Arad, Andrássy-tér 16. és Weitzer János-utca. Telefon 517. 167

1910. gsz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazdasági széke a bodrogi-ut 1910. évi megkavicsolása iránt az elmozdított vállalkozó kárára és veszélyére f. évi július hó 11-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár rostált kavics beszerzésére és annak beágyazására 1665 korona.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 5%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapírokban.

Az árlejtésen résztvenni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székének 1910. évi július hó 8-án tartott üléséből.

A gazdasági szék

Olcsóbb lett a zsir!

Van szerencsénk a tisztelt vevőinket, valamint a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy a mai napon a zsir, valamint a zsirnak való vastag szalonna árát tetemesen leszállítottuk.

ÁRAINK:

- 1 kiló zsir 90 krajcár.
- 1 „ zsirnak való vastag szalonna 90 krajc.
- 1 „ sertés hus 76 krajcár.
- 1 „ „ karé 80 krajcár.

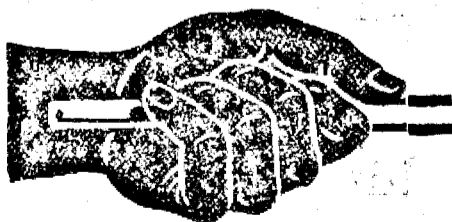
Üzletemben elsörendü marha hus, fiatal borju hus, továbbá fiatal bárány és juhhusok kaphatók.

Raktáron levő vastag pörzsölt szalonna napi áron kapható.

Tisztelettel: 2666

Mányi M. és Társa,

mészáros és hentes Arad, Boros Béni-tér 16. sz. Wanicsek-ház.

Singer Sándor üzletét

Arad, Deák F.-u. 2. sz.

augusztus hó 1-én az Arad-Csanádi Gazd. Takarékpénztár palotájába helyezi, József főherceg-ut 3. szám alá.

Költözködés előtt

1571 az összes raktáron lévő árukból

nagykiárúsítást rendez.

Singer Sándor Arad, Deák Ferenc-u. 2.